

MACARİSTAN'IN DOĞU AÇILIMI POLİTİKASI VE TÜRK DÜNYASI: BRÜKSEL VE BOZKIR ARASINDA

Burulkan PALA^a
Araştırma Makalesi

Öz

2010'da Viktor Orbán yönetiminde başlatılan Macaristan'ın Doğuya Açılım Politikası, özellikle Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) aracılığıyla Türk dünyasına yönelmiştir. Bu makale, Macaristan'ın Hun-Türk kökenine dayalı tarih anlatılarını dış politikasını meşrulaştırmak için nasıl kullandığını ve Avrupa entegrasyonu ile Türk dünyasıyla ilişkilerini nasıl dengelediğini incelemektedir. Konstrüktivist çerçevede yürütülen analiz, kimlik, pragmatizm ve sosyal yaratıcılığın bu süreçteki rolünü ele almakta ve Macaristan'ın uluslararası statüsünü artırma çabalarının AB ile ilişkilerde risk taşıdığını ortaya koymaktadır. Çalışma kapsamında araştırma sorusunu ele almak için Quora.com sitesinde yer alan kamuoyu fikirleri veri olarak düzenlenmiş ve bilgisayar destekli bir nitel analiz programı olan MAXQDA 20 kullanılarak analiz edilmiş ve Macaristan'ın TDT'ye yaklaşmasının altında yatan nedenleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Macaristan, Avrupa Birliği, Doğu Açılımı, Türkiye, Orta Asya

^a Dr. Öğr. Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi (ROR ID: 05rrfpt58), İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Kırşehir, Türkiye.
ORCID: 0000-0003-4836-5837, e-posta: burulkanapala@gmail.com

Gönderilme Tarihi: 25 Nisan 2025, Kabul Tarihi: 13 Haziran 2025
Erken Görünüm: 7 Ekim 2025

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

***Hungary's Policy of Eastern Opening and The Turkic World:
Between Brussels and Steppe***

Abstract

Hungary's Eastern Opening Policy, initiated under Viktor Orbán's leadership in 2010, has been particularly directed towards the Turkic world through the Organization of Turkic States. This article examines how Hungary has used historical narratives based on its Hun-Turkic origins to legitimize its foreign policy and how it balances its European integration with its relations with the Turkic world. The analysis, conducted within a constructivist framework, addresses the role of identity, pragmatism, and social creativity in this process and reveals that Hungary's efforts to enhance its international status pose risks in its relations with the EU. In order to address the research question, public opinion data from the Quora.com site were organized and analyzed using MAXQDA 20, a computer-assisted qualitative data analysis program, to uncover the underlying reasons for Hungary's rapprochement with the Organization of Turkic States.

Keywords: Hungary, European Union, Eastern Opening, Türkiye, Central Asia

Giriş

2010 yılında Fidesz hükümetinin iktidara gelmesiyle birlikte Macaristan, Batı merkezli dış politika çizgisinin ötesine geçerek Doğulu aktörlerle ekonomik, kültürel ve siyasi ilişkilerini derinleştirmeyi amaçlayan “Doğuya Açılım Politikası”nı benimsemiştir. Başbakan Viktor Orbán öncülüğündeki bu yönelim, ülkenin yalnızca maddi çıkarlarını değil, aynı zamanda tarihsel kimliğini ve kültürel aidiyetlerini yeniden tanımlama çabasını da yansıtmaktadır. Bu bağlamda Rusya, Çin ve özellikle Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) ile geliştirilen ilişkiler, Macaristan’ın dış politikasında çok boyutlu yeni bir stratejik vizyonun ortaya çıkışına işaret etmektedir.

Macaristan’ın dış politikadaki bu yön değişimi çeşitli akademik çalışmalarda analiz edilmiştir. Tarrósy ve Vörös¹, Macaristan’ın pragmatik dış politika yaklaşımını küresel çok kutupluluk bağlamında değerlendirirken; Matura², ülkenin Çin’le ilişkilerini Kuşak ve Yol İnisiyatifi çerçevesinde

¹ István Tarrósy and Zoltán Vörös, “Hungary’s Pragmatic Foreign Policy in a Post-American World”, *Politics in Central Europe*, Volume 16 (2020): Issue s1 (February 2020), pp. 113 – 134.

² Tamas Matura, “The Belt and Road Initiative depicted in Hungary and Slovakia”, *Journal of Contemporary East Asia Studies* Volume 7, 2018 - Issue 2 pp. 174-189.

incelemiştir. Atatorun³ ise Macaristan'ın kamu diplomasisi ve kültürel diplomasi araçlarını stratejik dış politika hedefleriyle nasıl uyumlu hale getirdiğini ortaya koyarak, özellikle ülke markalama, spor diplomasisi ve kültürel miras aktarımı konularına dikkat çekmektedir. Ancak literatürde Macaristan'ın TDT ile kurumsal ilişkileri, kimliksel anlatılar ve sosyal inşa süreci üzerinden sistematik biçimde ele alınmamıştır. Bu çalışma, söz konusu boşluğu doldurarak Macaristan'ın Türk dünyasıyla ilişkilerini dış politika kimliği ve stratejik yaratıcılık çerçevesinde değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Bu makale, Macaristan'ın Doğu Açılımı politikasını anlamak için konstrüktivist uluslararası ilişkiler kuramı temelinde bir analiz sunmaktadır. Konstrüktivizm, devletlerin dış politikalarının yalnızca maddi çıkarlar değil, aynı zamanda kimlik, normlar, tarihsel anlatılar ve sosyal algılar çerçevesinde şekillendiğini savunur.⁴ Macaristan'ın dış politika söyleminde sıklıkla vurgulanan Hun-Türk kökeni gibi tarihsel referanslar, bu kimliksel çerçevenin kurucu unsurlarını oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra, ülkenin hem Batı'ya aidiyetini koruyarak hem de Doğu'daki alternatif iş birliklerine yönelerek geliştirdiği çok yönlü diplomasi, pragmatizm ve sosyal yaratıcılık gibi kavramlarla da açıklanabilir. "Sosyal yaratıcılık" kavramı, özellikle orta ölçekli devletlerin uluslararası sistemde statü kazanma ve alternatif rol inşa etme stratejilerini ifade etmektedir.

Bu bağlamda çalışmanın temel araştırma sorusu şudur: Macaristan'ın Doğuya Açılım Politikası, Avrupa entegrasyonuna bağlılığını sürdürürken Türk dünyasıyla stratejik ilişkilerini nasıl dengelemekte ve bu süreçte kimlik, pragmatizm ile sosyal yaratıcılık nasıl bir rol oynamaktadır? Çalışma, Macaristan'ın AB üyeliği çerçevesindeki yükümlülüklerini yerine getirirken, kültürel ve tarihsel bağlara dayanan alternatif dış politika açılımlarını nasıl meşrulaştırdığını ve yönettiğini analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmada, Quora.com platformunda yer alan kamuoyu içerikleri veri olarak yapılandırılmış; bilgisayar destekli nitel analiz programı MAXQDA 20 kullanılarak, Macaristan'ın TDT'ye yaklaşmasının ardında yatan sembolik, stratejik ve kimliksel dinamikler incelenmiştir. Elde edilen bulgular,

³ Mustafa Atatorun, "Macaristan Dış Politikasının Yönelimleri ve Kamu Diplomasisi", Macaristan dış politikasının yönelimleri ve kamu diplomasisi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 24(Özel Sayı), 2024. Ss. 81-85.

⁴ Wendt, A. Anarchy is what states make of it: The social construction of power politics. International Organization, 46(2), (1992): 391-425. Ted Hopf, Social Construction of International Politics: Identities & Foreign Policies, Moscow, 1955 and 1999, Ithaca: Cornell University Press, 2002.

Macaristan'ın dış politikasında Brüksel ile Bozkır arasında kurduğu söylemsel köprüyü anlamlandırmaya katkı sunmaktadır.

I. Teorik Çerçeve

Bu çalışma, Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikasını analiz ederken, devlet davranışlarını yalnızca maddi çıkarlara değil; kimlik, normlar ve tarihsel anlatılar gibi sosyal olarak inşa edilmiş öğelere dayandıran konstrüktivist yaklaşımı temel almaktadır. Konstrüktivizme göre, uluslararası sistemin doğası sabit değil; aktörlerin birbirleriyle kurduğu etkileşimler sonucu şekillenen sosyal bir yapıdır. Alexander Wendt'in 1992 tarihli "Anarchy is what States Make of It" adlı makalesi bu yaklaşımın temel taşıdır. Wendt'e göre, anarşi devletlerin davranışlarını tek başına belirlemez; bu davranışlar, devletlerin kimlikleri ve bu kimliklerden türeyen çıkarları aracılığıyla anlam kazanır. Bu çerçevede çıkarlar, nesnel değil; kimlik temelli olarak inşa edilir. Wendt, bu görüşünü 1995 tarihli "Constructing International Politics" adlı makalesinde daha da derinleştirerek, uluslararası ilişkilerdeki anlamların, paylaşılan fikirler ve normlar yoluyla kurulduğunu savunur. Bu bağlamda Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikası da yalnızca ekonomik veya jeopolitik nedenlerle değil; tarihsel kimlik, kültürel aidiyet ve sembolik anlam arayışlarıyla birlikte ele alınmalıdır. Özellikle Hun-Türk kökenine yapılan vurgu, Macaristan'ın kendisini Türk dünyasının kültürel bir parçası olarak tanımlama çabasının göstergesidir. Bu kimlik kurgusu, Macaristan'ın dış politika yönelimlerini ve iş birliği tercihlerini doğrudan etkilemektedir.

Çalışmada ayrıca, sosyal kimlik teorisi temelinde geliştirilen sosyal yaratıcılık kavramından yararlanılmaktadır.⁵ Bu kavram, kendisini baskın bir uluslararası yapı (ör. AB) içinde marjinalleşmiş hisseden bir aktörün, alternatif kimlikler ve iş birliği alanları yaratarak kendi statüsünü yeniden tanımlama ve güçlendirme stratejisi olarak tanımlanır. Macaristan'ın Batı normatif yapısıyla tam uyum sağlayamaması, bu uyumsuzluğu Doğu ile kurduğu sembolik ve kültürel bağlarla telafi etmeye çalışmasında somutlaşmaktadır.

AB üyeliği, Macaristan'a uluslararası alanda daha geniş bir hareket alanı sunmuş ve Doğu'ya açılım stratejisini kurumsal olarak mümkün kılmıştır.

⁵ Henri Tajfel ve John C. Turner, "An Integrative Theory of Intergroup Conflict," içinde *The Social Psychology of Intergroup Relations*, der. William G. Austin ve Stephen Worchel (Monterey, CA: Brooks/Cole, 1979), s. 40.

Atatorun'a göre,⁶ Macaristan AB içinde yer almasına rağmen, Türk dünyasıyla olan ilişkilerini hem tarihsel bağlara hem de bu üyeliğin sunduğu diplomatik imkânlarla dayanarak inşa etmektedir. Bununla birlikte çalışma, normatif ayrışma (normative divergence) kavramını da kullanmaktadır.⁷ Bu kavram, bir üye devletin, Birlik içinde geçerli ortak normlardan farklı olarak kendi tarihsel ve kültürel önceliklerine göre alternatif dış politika stratejileri geliştirmesi anlamına gelir. Macaristan'ın TDT gibi yapılarla kurduğu ilişkiler, bu normatif ayrışmanın pratik örneklerinden biridir.

Son olarak, analizde rol teorisinin temel unsurlarına da başvurulmaktadır.⁸ Bu teori, devletlerin uluslararası sistemde üstlendikleri rolleri, bu rollerin tarihsel ve sosyal kaynaklarını ve bu rollerin dış politika davranışlarına nasıl yansıdığını ele alır. Macaristan'ın kendisini Doğu ile Batı arasında bir aracı aktör ve kültürel köprü olarak tanımlaması, bu bağlamda dış politika yönelimlerini ve AB-Türk dünyası ilişkilerindeki pozisyonunu anlamada önemli bir referans noktası sunmaktadır. Sonuç olarak, Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikası, yalnızca çıkar temelli bir yönelim değil; kimlik, tarihsel hafıza ve kültürel anlatılarla şekillenen çok katmanlı bir dış politika stratejisi olarak değerlendirilmelidir. Bu yaklaşım, konstrüktivist kuramın kimlik ve çıkarların birbirinden ayrılamaz olduğunu savunan temel varsayımıyla örtüşmektedir.

II. Tarihsel Bağlam: Macaristan'ın Doğu Yönelimi ve Bozkırdan Avrupa'ya Uzanan Kimlik Arayışı

Macaristan'ın tarihsel kimliği, coğrafi ve kültürel olarak Doğu ile Batı arasında yer alan sınır bir devlet olma özelliğiyle biçimlenmiştir. 9. yüzyılda Avrasya Bozkırları'ndan Karpat Havzası'na göç eden Macar kabileleri, Ural-Alтай halkları ve özellikle çeşitli Türk kabileleriyle dilsel, kültürel ve siyasal etkileşimler taşıyarak bölgeye yerleşmiştir.⁹ Bu tarihsel süreç, Macarların erken dönem toplumsal yapısını ve kültürel kimliğini şekillendirmiş; göçebe gelenekleri ve bozkır aristokrasisiyle bağlantılı değerler sisteminin, uzun yıllar toplumsal hafızada yer edinmesine neden olmuştur. Özellikle Macar

⁶ Atatorun, a.g.e., ss. 78-81.

⁷ Aron Buzogány ve Benedetta Cotta, "Post-accession backsliding and European Union environmental policies," *Post-Communist Economies* 34, no. 5 (2022), s. 665.

⁸ K. J. Holsti, "National Role Conceptions in the Study of Foreign Policy," *International Studies Quarterly* 14, no. 3 (1970): 245.

⁹ Pál Engel, *The Realm of St Stephen: A History of Medieval Hungary, 895–1526* (London: I.B. Tauris, 2001), 12–15.

tarih yazımında, Hunlar ve Attila ile kurulan sembolik bağ, Doğu mirasının önemli bir referans kaynağı olmayı sürdürmüştür.¹⁰

Macaristan'ın MS 1000 yılında Hristiyanlığı kabul etmesi ise, ülkenin Batı Avrupa'nın siyasi ve dini yapılarıyla bütünleşmesi açısından kritik bir dönüm noktası olmuştur. Hristiyanlaşma süreci, Macaristan'ın Avrupa feodal sistemine eklemlenmesini kolaylaştırmış, Batı dünyasıyla uyumlu kurumlar ve değerler geliştirmesine zemin hazırlamıştır. Bu süreç, Macaristan'ın Avusturya-Macaristan İmparatorluğu içindeki konumu ve 16.-17. yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu'nun Orta Avrupa'daki yayılmasına karşı direnişiyle pekişmiş, ülkeyi Batı normatif düzeni içerisinde konumlandıran bir tarihsel yörünge yaratmıştır. Bununla birlikte, Macar kimliği tarihsel olarak hiçbir zaman homojen ve tek boyutlu olmamış; Doğu'ya ve Orta Asya'ya atfedilen tarihsel aidiyet unsurları, özellikle ulusal mitolojide ve kültürel hafızada canlılığını korumuştur. 19. yüzyılda yükselen milliyetçilik dalgası ve modern ulus-devlet inşası sürecinde, Hun ve Türk kökeni vurgusu, Macar ulusal kimliğini özgünleştirme ve Avrupa'da farklı bir kimlik konumlandırma çabasının bir aracı hâline gelmiştir.¹¹

20. yüzyıl, Macaristan'ın Doğu-Batı ekseninde sık sık konum değiştirdiği, kimlik ve yönelim arayışının derinleştiği bir dönem olmuştur. İki dünya savaşı arasında ülkenin Avrupalı kimliğini benimseme çabası kültürel diplomasiye yansımış; Batı Avrupa norm ve değerlerini vurgulayan bir dış politika anlayışı geliştirilmiştir. Bu yönelim, Macar milliyetçiliği ve kimlik inşasında önemli rol oynamış ve modernleşme sürecinin parçası olarak değerlendirilmiştir.¹² İkinci Dünya Savaşı sonrasında Sovyet etkisi altına giren Macaristan, yaklaşık yarım yüzyıl boyunca Batı'dan koparak siyasi ve ekonomik sistemini Doğu Bloku çerçevesinde şekillendirmiştir. 1989'da komünizmin çöküşü ve 2004'te AB üyeliğiyle birlikte Batı ile yeniden

¹⁰ Veszprémy, László. "Hungary's Conversion to Christianity: The Establishment of Hungarian Statehood and Its Consequences to the Thirteenth Century." *Hungarian Studies Review* 28, no. 1–2 (2001): 75–76.

¹¹ "How Was Turanism Present Throughout Hungary's History?" *Daily News Hungary*. Erişim tarihi: 20.03 2025. <https://dailynewshungary.com/how-was-turanism-present-throughout-hungarys-history/>. "The Medieval Kingdom of Hungary, a Nation Born From Christianity." *Ancient Origins*. Erişim tarihi: 20.03.2025. <https://www.ancient-origins.net/history-important-events/kingdom-hungary-0020781>, Ayrıca bkz. Mustafazade, Tofiq. "XVII. Yüzyılın İkinci Yarısı-XVIII. Yüzyılın Başlarında Osmanlı-Avusturya İlişkileri ve Macaristan." *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi* 10, no. 5 (2023): 1866–1877.

¹² Atatorun, a.g.e. ss. 81–85.

bütünleşme süreci başlamış; ancak bu entegrasyon ekonomik asimetriler, siyasal değer farklılıkları ve liberal demokratik normlar konusundaki gerilimlerle sınırlı kalmıştır. Özellikle 2010 sonrası dönemde, Fidesz hükümeti ve Viktor Orbán liderliğinde yeni bir dış politika açılımı gündeme gelmiştir.¹³

AB üyeliğinin getirdiği normatif yükümlülüklerle ve Brüksel merkezli yönetim anlayışına karşı eleştirel bir tutum geliştiren Orbán yönetimi, hem ülke içi egemenlik söylemini kuvvetlendirmiş hem de dış politikada alternatif ortaklıklar arayışına yönelmiştir. Bu çerçevede Macaristan'ın tarihsel Doğu mirası, yeniden hatırlanan ve işlevselleştirilen bir kültürel sermaye olarak öne çıkmış; Hun-Türk kökenine yapılan göndermeler, Türk dünyası ile kurulan ilişkilerin tarihsel zeminini meşrulaştıran önemli bir unsur hâline gelmiştir. Böylece Macaristan'ın Bozkır'dan Avrupa'ya uzanan tarihsel kimliği, çağdaş dış politika söyleminde yeniden yapılandırılmış ve Doğuya Açılım politikası için ideolojik bir arka plan oluşturmuştur.

A. Doğu Açılımı Politikasının Oluşumu ve Gelişimi

Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikası, 2010 yılında Fidesz partisinin kazandığı ezici seçim zaferinin ardından resmen başlatılmış ve ülkenin dış politikasında önemli bir dönüşüm sürecini işaret etmiştir. Bu stratejik yönelim, esasen yalnızca TDT ile sınırlı olmayan, daha geniş bir coğrafi alanı kapsayan bir açılım politikasıdır. Çin, Rusya, Orta Asya ve hatta Güneydoğu Asya ülkeleriyle geliştirilen ilişkiler, bu yaklaşımın çok boyutlu yapısını ortaya koymaktadır. Ancak bu çalışmada, Macaristan'ın TDT ile olan ilişkileri merkeze alınmakta; çünkü bu çerçevede hem tarihsel-kültürel bağların hem de kimliksel yönelimlerin daha yoğun bir şekilde ortaya çıktığı görülmektedir.¹⁴ Bu stratejik adım, büyük ölçüde 2008 küresel mali krizinin ortaya koyduğu ekonomik kırılganlıklar ve AB'ye olan aşırı bağımlılık nedeniyle gereklilik halini almıştır. Kriz, Macaristan gibi küçük, açık ekonomilere sahip ülkelerin dışa bağımlılıklarını derinleştirmiş ve iç ekonomik dengesizliklere yol açmıştır. Macaristan'ın dış ticaretinin yaklaşık %80'inin AB'ye bağlı olması,¹⁵ ülkeyi AB içindeki ekonomik dalgalanmalara son derece duyarlı hale

¹³ Atatorun, a.g.e., Buzogány & Cotta, a.g.e. s. 666.

¹⁴ Atatorun, a.g.e. ss. 80-81.

¹⁵ <https://tradingeconomics.com/hungary/share-of-trade-with-the-eu-share-of-exports-to-eu-eurostat-data.html>, Erişim tarihi: 12.04.2025.

getirmiştir.¹⁶ Bu durum, Macaristan'ı yeni ekonomik ortaklıklar aramaya ve Batı dışındaki bölgesel güçlerle stratejik ilişkiler kurmaya yöneltmiştir. Ayrıca, kriz sonrasında AB'nin dayattığı kemer sıkma önlemleri, iç siyasette büyük bir hoşnutsuzluk yaratmış ve bu da dış politikanın yeniden şekillendirilmesini zorunlu kılacak bir itici güç olmuştur.¹⁷

Macaristan'ın Doğu Açılımı, yalnızca ekonomik faktörlerle açıklanamaz. Bu politika, aynı zamanda Macar halkının tarihsel kimliğine dayanan derin bir kültürel ve ideolojik temele sahiptir. Macarların, Türk ve Orta Asya halklarıyla Ural-Altay dil ve kültür ailesine dayanan ortak bir geçmişi paylaştığına dair inanç, Macaristan'ın dış politikasının temel yapı taşlarından biri haline gelmiştir. Bu bağlamda, 20. yüzyılın başlarında popüler olan Turancılık ideolojisi, özellikle Macaristan'ın komünist döneminde marjinalleşmiş olsa da, Fidesz hükümetinin iktidara gelmesiyle yeniden canlanmıştır. Bu ideoloji, Macarların Orta Asya'daki Türk kavimleriyle dilsel ve kültürel bağlar kurduğunu savunarak, Doğu ile olan ilişkileri yeniden tanımlamayı amaçlamaktadır. Macar hükümeti, bu tarihsel anlatıları güncel dış politikasının temelini atmak için kullanmakta ve Macaristan'ın Doğu kökenlerine dair bir anlatı inşa etmektedir. Başbakan Viktor Orbán'ın 2011'deki "Macaristan değişen dünyada geleceğini güvence altına almak için güneşin doğduğu Doğu'ya bakmalıdır" açıklaması, bu vizyonu ve stratejik yönelimi net bir şekilde ifade etmektedir.¹⁸

Politikanın kültürel ve kimliksel boyutu, Macaristan'ın Doğu ile olan tarihsel bağlarını ve bu bağların modern dünya düzeninde nasıl şekillendirilebileceğini ortaya koymaktadır. Macar hükümeti, Doğu Açılımı Politikası'nı yalnızca ekonomik işbirlikleri kurma aracı olarak değil, aynı zamanda kültürel ve ideolojik bir yeniden yapılandırma süreci olarak da görmektedir. Hun-Türk akrabalığına dayalı tarihsel anlatılar, Macaristan'ın Doğu ile yeniden yakınlaşmasını sadece pragmatik bir adım olarak değil, aynı zamanda ulusal kimlik inşasının bir aracı olarak da kullanmaktadır. Fidesz hükümeti, bu bağlamda, hem Türk dünyasıyla hem de Orta Asya'daki diğer

¹⁶ UN Comtrade. (2023). Hungary trade statistics. United Nations Comtrade Database. <https://comtradeplus.un.org/>. Erişim tarihi: 12.02.2025.

¹⁷ Moldicz, C. (2019). Hungary external relations briefing: Hungarian foreign policy in 2019. China-CEE Institute. <https://china-cee.eu/2020/03/02/hungary-external-relations-briefing-hungarian-foreign-policy-in-2019/> Erişim tarihi: 10.02.2025.

¹⁸ Orbán, V. (2011). Speech on Hungary's Eastern Opening Policy. Hungarian Prime Ministry. <https://miniszterelnok.hu/en/speech-by-prime-minister-viktor-orban-at-the-opening-of-the-5th-budapest-eurasia-forum/> Erişim tarihi: 20.02.2025.

aktörlerle ilişkiler kurarak, hem ekonomik hem de kültürel açılardan bir denge oluşturmayı hedeflemektedir.¹⁹

Doğu Açılımı Politikasının bir diğer önemli yönü ise küresel güç değişimlerine verilen stratejik yanıttır. Çin, Türkiye ve Orta Asya ülkelerinin hızla yükselen ekonomik ve jeopolitik aktörler olarak ön plana çıkması, Macaristan'ı AB ve NATO'nun ötesinde yeni stratejik ortaklıklar aramaya sevk etmiştir. Bu bağlamda, 2009 yılında kurulan TDT, Macaristan için bir fırsat alanı oluşturmuş ve 2018'de Macaristan'a gözlemci statüsü verilmesi, bu yeni stratejik yönelimin bir yansıması olarak görülmüştür. Macaristan'ın TDT ile geliştirdiği ilişkiler, yalnızca ekonomik işbirliği değil, aynı zamanda kültürel, tarihsel ve jeopolitik bağların pekiştirilmesini amaçlayan bir stratejinin parçasıdır. Orbán'ın 2018 Türk Konseyi Zirvesi'nde yaptığı açıklama, bu yeni yönelimin özünü net bir şekilde ifade etmektedir: “Biz Batı’da yaşayan, Hun-Türk kökenli temeller üzerinde yükselen Hristiyan bir halkız ve Doğulu soydaşlarımızla köprüler kurmaya çalışıyoruz”.²⁰ Bu söylem, Macaristan'ın Batı ile olan geleneksel bağlarını sorgulayarak, Doğu ile daha derin bir ilişki kurma amacını ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikası, ekonomik, kültürel ve stratejik boyutlarıyla çok katmanlı bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Kriz sonrası dönemde ortaya çıkan ekonomik kırılganlıklar, Batı ile olan ilişkilerin yeniden şekillendirilmesi ihtiyacı ve Macar halkının tarihsel kimlik arayışı, bu politikaların şekillenmesinde belirleyici faktörler olmuştur. Bu politika, aynı zamanda Macaristan'ın Doğu ve Batı arasında bir köprü işlevi görme arzusunun bir tezahürü olarak, sadece iç siyasi stratejilerin değil, küresel güç dinamiklerinin de etkisiyle şekillenmektedir. Macaristan, bu stratejiyle hem küresel ölçekte yeni güç odaklarıyla ilişkilerini derinleştirmeyi hem de ulusal kimliğini yeniden yapılandırmayı amaçlamaktadır.

¹⁹ Osman Ercan, “Macar dış politikasında çeşitlendirme arayışı: Macaristan'ın ‘Doğu Açılımı’ ve Türk Devletleri,” Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi 12, no. 2 (2023): 168–182; İsmail Doğan, “Macar Ulusal Kimliğinin Oluşumunda Türk Etkisi,” Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi 47, no. 2 (2007): 1–12.

²⁰ Orbán, V. (2018). Speech at the 6th Summit of the Cooperation Council of Turkic-speaking States. Hungarian Prime Ministry. <https://2015-2022.miniszterelnok.hu/prime-minister-viktor-orbans-speech-at-the-6th-summit-of-the-cooperation-council-of-turkic-speaking-states/>, Erişim tarihi: 10.02.2025.

B. Macaristan ve Türk Dünyası: Stratejik Etkileşim

Macaristan'ın TDT ile kurduğu ilişkiler, Doğu Açılımı Politikasının en önemli bileşenlerinden birini oluşturmakta ve hem ekonomik hem de kültürel alanlarda geniş fırsatlar sunmaktadır. TDT, Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan gibi Türk kökenli devletleri kapsarken, Macaristan, Türkmenistan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) gözlemci statüsüne sahiptir. TDT, Türk dünyası arasında ortak bir kimlik ve dayanışma ruhu oluşturarak, üye ülkeler arasında ticaret, kültür, eğitim ve dış politika alanlarında derinlemesine işbirliği geliştirmeyi amaçlamaktadır.²¹ Macaristan, bu stratejik platformu, sadece ekonomik çıkarlarını çeşitlendirmek için değil, aynı zamanda kültürel ve diplomatik bağlarını güçlendirmek için de etkin bir biçimde kullanmaktadır.

Fırsatlar

1. Ekonomik Çeşitlendirme: Macaristan, dış ticaretinin büyük bir kısmını AB ülkeleriyle yapmasına rağmen, Doğu yönelimli dış politikası sayesinde ekonomik ilişkilerini çeşitlendirmeyi hedeflemektedir. TDT ülkeleriyle ticaret, Macaristan'ın toplam ticaretinin %2'sinden daha azını oluştursa da²² bu ülkeler, Orta Asya'nın enerji kaynaklarından ve hızla büyüyen pazarlarından faydalanma fırsatları sunmaktadır. Bu bağlamda, Azerbaycan'ın Devlet Petrol Şirketi (SOCAR)²³ ve Kazakistan'ın KazMunayGas şirketleri,²⁴ Macaristan'a enerji tedarikinde alternatif yollar sunmak için anlaşmalar imzalamışlardır. Macaristan, Rusya'ya olan enerji bağımlılığını azaltma hedefiyle, Azerbaycan ve Kazakistan gibi ülkelerle daha güçlü enerji işbirlikleri kurma peşindedir. Bunun yanı sıra, Türkiye'nin Macar

²¹ <https://www.turkicstates.org/tr>

²² Kanat Makhanov, "Understanding The Overlap of Hungary's "Eastern Opening" and Cooperation of Turkic States", [https://www.eurasian-research.org/publication/understanding-the-overlap-of-hungarys-eastern-opening-and-cooperation-of-turkic-states/#:~:text=For%20instance%2C%20all%20countries%20of,\(UN%20Comtrade%2C%202023\)](https://www.eurasian-research.org/publication/understanding-the-overlap-of-hungarys-eastern-opening-and-cooperation-of-turkic-states/#:~:text=For%20instance%2C%20all%20countries%20of,(UN%20Comtrade%2C%202023).). Erişim tarihi: 20.03.2025.

²³ İlham Kerimli, "Hungary Secures Gas Purchase Agreement with Azerbaijan", August 22, 2023, <https://caspiannews.com/news-detail/hungary-secures-gas-purchase-agreement-with-azerbaijan-2023-8-22-3/> Erişim tarihi: 15.03.2025.

²⁴ The Astana Times, "Kazakhstan, Hungary Agree on Oil Supplies and Joint Energy Projects", 18 February 2025, <https://astanatimes.com/2025/02/kazakhstan-hungary-agree-on-oil-supplies-and-joint-energy-projects/>, Erişim Tarihi: 12.03.2025.

otomotiv sektörüne yatırımları²⁵ ve Özbekistan ile Macaristan arasında son yıllarda artan ticaret,²⁶ Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikasının ekonomik potansiyelini gözler önüne sermektedir. Bu strateji, Macaristan'ın AB dışındaki bölgelerde daha bağımsız bir ekonomik strateji izlemesini ve küresel ticaretin dinamiklerinde daha fazla söz sahibi olmasını sağlamaktadır.

2. Kültürel Diplomasi ve Kimlik İnşası: Macaristan, Türk dünyasıyla olan tarihsel ve kültürel bağlarını derinleştirmek amacıyla kültürel diplomasi alanında çeşitli adımlar atmaktadır. Macar hükümeti, Hun-Türk akrabalığına dayanan tarihsel anlatıları ve kültürel bağları güçlendirmek için gözlemci statüsünü kullanmaktadır. Sultan Süleyman'ın Szigetvár'daki türbesinin kazılması ve Türk Kalkınma ve İşbirliği Ajansı (TİKA) aracılığıyla Osmanlı dönemi miras alanlarının restorasyonu gibi projeler, Türk dünyasıyla kültürel etkileşimin somut örnekleridir.²⁷ Macaristan, bu tür kültürel projelerle, Türk dünyasıyla ortak bir geçmişi kutlayarak, kültürel bağlarını pekiştirmekte ve bölgesel işbirliğini teşvik etmektedir. Ayrıca, Macaristan'ın Uluslararası Türk Akademisi'ne katılımı ve Türk kültür merkezlerinin açılması, Türk dünyasıyla olan kültürel bağların daha da güçlenmesini sağlayan girişimlerdir. Bu girişimler, sadece siyasi ilişkileri değil, aynı zamanda halklar arasındaki bağları da güçlendiren unsurlar olarak öne çıkmaktadır.²⁸

3. Jeopolitik Konumlandırma: Macaristan, AB'nin bir üyesi olarak, Türk dünyası için önemli bir geçiş noktasıdır. AB pazarına erişim sağlayan Macaristan, aynı zamanda Türk dünyası ile daha yakın ekonomik ilişkiler kurarak kendi stratejik özerkliğini artırmayı hedeflemektedir. Macaristan, bu stratejiyi AB içindeki pozisyonunu güçlendirmek ve Batı ile ilişkilerini dengelemek amacıyla kullanmaktadır.²⁹ Özellikle Türkiye'nin AB üyeliği konusunda Macaristan'ın verdiği destek, Brüksel tarafından zaman zaman

²⁵ Annamaria Csiszer, "Türkiye-Hungary Relations in the 21st century", International Journal of Research and Innovation in Social Science (IJRISS), Volume VIII Issue VIII August 2024. Pp, 296-297.

²⁶ <https://tradingeconomics.com/hungary/exports/uzbekistan>, Erişim tarihi: 12.03.2025.

²⁷ TİKA, https://tika.gov.tr/detail-kanuni_sultan_suleyman_in_macaristan_daki_turbesi_alanindaki_kazi_calismalari_tamamlandi/, Erişim tarihi: 8.01.2025.

²⁸ Tamás Péter Baranyi, "Hungary's Role in the Organization of Turkic States as an Observer State: Limitations and Opportunities", Perceptions, Spring-Summer 2022 Volume XXVII Number 1, 132-134.

²⁹ András Hettyey, (2021). The Europeanization of Hungarian foreign policy and the Hungarization of European foreign policy, 2010-18. Journal of Contemporary European Studies, 29(1), 125-138.

eleştirilse de, Macaristan'ın Türk dünyasıyla daha yakın işbirliği kurma çabalarını pekiştirmektedir. Macaristan'ın 2019 yılında Budapeşte'de Türk Konseyi Zirvesi'ne ev sahipliği yapması,³⁰ Türk dünyası ile AB arasındaki köprü kurma konusundaki kararlılığını ortaya koymaktadır. Bu tür diplomatik adımlar, Macaristan'ın uluslararası alandaki stratejik rolünü pekiştirmekte ve Türk dünyası ile olan ilişkilerinde daha fazla etki alanı yaratmaktadır.

4. Eğitim ve Gençlik Değişimleri: Eğitim, Macaristan'ın Türk dünyasıyla ilişkilerinde stratejik bir alan olarak öne çıkmaktadır. 2023 yılında TDT üyesi ülkelerden 1.000'den fazla öğrenciye Stipendium Hungaricum bursu verilmiş, bu sayede öğrencilerin Macaristan'ı akademik ve kültürel olarak tanımaları sağlanmıştır. Gençlik zirveleri, kültürel festivaller ve Dünya Göçebe Oyunları gibi etkinlikler ise kültürel etkileşimi artırmakta ve ortak miras bilincini güçlendirmektedir. Bu çerçevede eğitim ve gençlik değişim programları, kültürel ve kamu diplomasisinin önemli araçlarıdır. Atatorun'a³¹ göre bu girişimler, Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikası bağlamında yumuşak gücünü pekiştiren ve Türk dünyasıyla ilişkilerini derinleştiren uzun vadeli stratejik adımlardır.

5. Güvenlik İşbirliği ve Savunma Politikaları: Macaristan, Türk dünyasıyla güvenlik işbirliği alanında da önemli adımlar atmaktadır. Türkiye ve Azerbaycan ile güvenlik ve savunma alanlarında yapılan ortak askeri tatbikatlar, savunma teknolojisi transferleri ve terörle mücadele işbirlikleri, Macaristan'ın NATO'nun ötesinde güvenlik ortaklıkları kurma hedefiyle uyumludur. Macaristan, bu işbirlikleri sayesinde hem Türk dünyası ile olan ilişkilerini derinleştirirken, hem de bölgesel güvenlik meselelerinde daha fazla etki kazanmaktadır. Örneğin, Macaristan'ın Türk insansız hava araçlarını satın alması ve Azerbaycan liderliğindeki barışı koruma operasyonlarına katılması, güvenlik işbirliğinin somut örnekleri arasında yer almaktadır.³² Bu tür işbirlikleri, Macaristan'ın güvenlik politikalarını çeşitlendirme çabalarını ve stratejik bağımsızlık kazanma isteğini yansıtmaktadır.

³⁰ <https://www.turkicstates.org/en/news/opening-ceremony-of-the-european-office-of-the-turkic-council-and-meeting-of-the-foreign-ministers-was-held-in-budapest>, Erişim tarihi: 10.03.2025.

³¹ Atatorun, a.g.e. ss. 80-85.

³² <https://www.savunmasanayist.com/macaristan-heyeti-turk-sihalari-test/>, <https://www.trthaber.com/haber/dunya/macaristanli-bakan-macar-ordusu-turk-savunma-sanayi-urunleri-alma-karari-aldi-701675.html>. Erişim tarihi: 15.02.2025.

Macaristan'ın Türk dünyası ile olan stratejik ilişkileri, sadece ekonomik ve kültürel değil, aynı zamanda jeopolitik ve güvenlik düzeylerinde de büyük bir etki yaratmaktadır. Doğu Açılımı Politikasının temel taşlarından biri olan TDT ile işbirliği, Macaristan'a AB içinde daha bağımsız bir dış politika izleme fırsatı sunmaktadır. Kültürel diplomasi, eğitim işbirlikleri ve güvenlik alanındaki ortaklıklar, Macaristan ile Türk dünyası arasındaki bağları derinleştirirken, aynı zamanda bölgesel ve küresel düzeyde daha güçlü bir stratejik etki alanı yaratmaktadır. Bu strateji, Macaristan'ın Batı ile olan ilişkilerini dengeleyerek, Türk dünyasıyla daha yakın ekonomik, kültürel ve diplomatik bağlar kurmasına olanak tanımaktadır. Sonuç olarak, Macaristan'ın Türk dünyasıyla olan ilişkileri, yalnızca ekonomik çıkarları aşarak, küresel bir güç mücadelesinde önemli bir stratejik yönelim olarak şekillenmektedir.

C. Macaristan ve Türk Dünyası: Stratejik Etkileşim

TDT, üye ülkeler arasında ortak bir Türk kimliği oluşturarak ticaret, kültür, eğitim ve dış politika alanlarında işbirliğini derinleştirmeyi amaçlamaktadır.³³ Macaristan'ın TDT ile kurduğu ilişkiler, Doğu Açılımı Politikasının temel unsurlarından biridir ve bu etkileşim hem stratejik fırsatlar hem de zorluklar barındırmaktadır.

Zorluklar

1. AB Gerilimleri ve Dış Politika Uyumsuzluğu: Macaristan'ın Türk dünyasıyla kurduğu yakın ilişkiler, AB ile olan ilişkilerini gerilimli bir hale getirmiştir. Brüksel, Macaristan'ın tek taraflı dış politika adımlarını, özellikle Türkiye ve Azerbaycan ile yakınlaşmasını, AB'nin dış politika tutarlılığına bir tehdit olarak görmektedir. AB Dış Politika Yüksek Temsilcisi Josep Borrell, 2024 yılında Macaristan'ın TDT ile ilişkileri geliştirme yetkisini AB adına taşımadığını belirterek, normatif gerilimlerin arttığına dikkat çekmiştir.³⁴ Bu durum, Macaristan'ın AB ile olan bağlılığını sorgulatan bir faktör olmuştur. Macaristan'ın hukukun üstünlüğü, göç politikaları ve Rusya'ya karşı yaptırımlar konusundaki tutumu, Brüksel ile olan gerilimleri derinleştirmiştir.

³³ <https://www.turkicstates.org/tr>

³⁴ Borrell, J. (2024). Statement on Hungary's participation in the Organization of Turkic States. Le Monde. https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/07/07/eu-foreign-policy-chief-issues-fresh-rebuke-to-hungary-s-orban_6676936_4.html Erişim tarihi: 18.03.2025.

Bu noktada, AB normlarına meydan okuyan Macar hükümetinin tutumları, Macaristan'ın Avrupa entegrasyonuna olan bağlılığını sorgulatmaktadır.³⁵

2. Ekonomik Sınırlamalar ve Ticaretin Sınırlı Etkisi: Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikasının ekonomik faydaları, beklenenin çok gerisinde kalmıştır. TDT ülkeleriyle ticaret, Macaristan'ın toplam AB ile ticaret hacmiyle karşılaştırıldığında oldukça düşük kalmaktadır.³⁶ Bu durum, politikanın ekonomik gerekçelerinin, siyasi ve kültürel boyutların gerisinde kaldığını ve bu bağlamda Macaristan'ın ekonomik çeşitlendirme çabalarının sınırlı etki yarattığını göstermektedir. Ayrıca, Orta Asya'ya doğrudan kara yolu veya deniz yolu gibi ulaşım imkânlarının olmaması, bu bölgeyle olan ticaretin gelişmesini engellemektedir. Lojistik engeller ve düşük ticaret hacmi, Doğu Açılımı'nın ekonomik stratejilerinin başarısını kısıtlamaktadır.

3. Kimlik Politikaları ve İç Meşruiyet Zorlukları: Macaristan'ın Hun-Türk kökenlerine atıfta bulunarak Türk dünyasıyla yakın ilişkiler kurması, yerel ve Avrupa çapındaki bazı kesimlerde kimliksel gerilimlere yol açmaktadır. Macar halkının çoğunluğunun Batı Hristiyan geleneğine sıkı sıkıya bağlı olması, bu tür bir tarihsel anlatının benimsenmesini yabancılaştırıcı bir unsur olarak değerlendirmektedir.³⁷ Aşırı sağcı Jobbik partisinin Turancılığa verdiği desteği destekleyen eleştirmenler, Macaristan'ın bu politikayı benimsemesinin, Avrupa kimliğiyle çelişen revizyonist bir anlatıyı teşvik ettiğini iddia etmektedirler.³⁸ Ayrıca, Macaristan'ın Türk akrabalığını ön plana çıkarması, ülkenin küresel ölçekteki diğer önemli ortaklarıyla ilişkilerinde, örneğin Çin gibi Türk olmayan Doğulu ülkelerle

³⁵ Bkz. Végh, Zsuzsanna. (2018). "Hungary: The EU's Troublemaker." In *Keeping Europeans Together: Assessing the State of EU Cohesion*, edited by Daniela Schwarzer, Chapter 13. Pp. 72-75. European Council on Foreign Relations. JSTOR. <https://www.jstor.org/stable/resrep21582.13> Erişim tarihi: 10.03.2025.

³⁶ UN Comtrade. (2023). Trade data. Retrieved from <https://comtradeplus.un.org/TradeFlow>. Erişim tarihi: 10.03.2025. Erişim tarihi: 12.02.2025. <https://www.statista.com/statistics/551244/hungary-eu-import-value-from-eu-european-union/>, Erişim tarihi: 23.03.2025.

³⁷ Devin Haas, "Explainer: What is Hungary doing in the Organisation of Turkic States?", *Emerging Europe*, January 18, 2023, https://emerging-europe.com/analysis/explainer-what-is-hungary-doing-in-the-organisation-of-turkic-states/?utm_source=, Erişim tarihi: 10.02.2025.

³⁸ Michał Kowalczyk (2017). Hungarian Turanism: From the birth of the ideology to modernity. *Historia i Polityka*, 20(27), 49-63. Peter Balogh (2022). Clashing geopolitical self-images? The strange co-existence of Christian bulwark and Eurasianism (Turanism) in Hungary. *Eurasian Geography and Economics*, 63, 726-752.

olan ilişkilerinde zorluklar yaratabilir. Bu da, Macaristan'ın denge kurmaya çalıştığı çok yönlü dış politikasına karşı iç ve dış eleştirileri arttırmaktadır.

4. Jeopolitik Riskler ve Dış İlişkilerdeki Karmaşıklık: Macaristan'ın Türkiye ve Azerbaycan ile geliştirdiği yakın ilişkiler, AB ve NATO içinde çeşitli jeopolitik gerilimlere yol açmaktadır. Özellikle, Azerbaycanlı subayın 2012'de Macaristan'da serbest bırakılması gibi olaylar, Ermenistan ve bazı AB ülkelerinde ciddi tepkiyle karşılanmış; Macaristan'ın AB dış politika normlarından uzaklaştığı eleştirilerine neden olmuştur.³⁹ Türkiye ile artan savunma işbirliği de, Ankara'nın NATO içindeki tartışmalı pozisyonları (örneğin Doğu Akdeniz, Suriye, Rusya ile ilişkiler) nedeniyle, Macaristan'ın NATO ittifakı içindeki tutumuna dair soru işaretleri doğurmuştur. Bu yakınlaşmalar, Brüksel'de Macaristan'ın hem AB hem NATO ile uyumlu bir çizgiden uzaklaştığı algısını pekiştirmektedir.⁴⁰

5. İç Kutuplaşma ve Toplumsal Tepkiler: Doğu Açılımı Politikası, Macar toplumunda derin bir kutuplaşmaya yol açmıştır. Fidesz partisinin milliyetçi tabanı, Hun-Türk kökenleri vurgusunu ve Türk dünyasıyla olan bağları olumlu bir şekilde desteklerken, muhalefet partileri ve liberal entelektüeller, bu politikayı iç sorunlardan, özellikle de ekonomik eşitsizlik ve demokratik gerilemeden bir sapma olarak değerlendirmektedirler.⁴¹ Politikanın kültürel diplomasiye dayanması, şehirli ve Avrupa yanlısı seçmenleri yabancılaştırma riski taşımaktadır. Bu durum, Macaristan içindeki politik kutuplaşmayı artırarak, hükümetin politikalarının iç meşruiyetini zorlaştırmaktadır. Macar halkı içinde bu tür içsel çatışmalar, Doğu Açılımı'nın toplumsal kabulünü daha karmaşık hale getirmektedir. Örneğin, Visnovitz ve Jenne, Fidesz hükümetinin dış politikasında popülist söylemleri kullanarak, geleneksel Batı müttefiklerinden uzaklaşıp Doğu ile ilişkileri güçlendirme çabalarının, iç politikada muhalefetle çatışmalara yol açtığını vurgulamaktadırlar.⁴²

³⁹ Hettyey, a.g.e. s. 129-130.

⁴⁰ Péter Szijjártó, "FM: Turkey Is Key to the Security of Hungary and the EU," About Hungary, October 25, 2021, <https://abouthungary.hu/news-in-brief/fm-turkey-is-key-to-the-security-of-hungary-and-the-eu>. Erişim tarihi: 10.03.2025. Buzogány and Cotta, a.g.e.

⁴¹ Balogh, a.g.e.

⁴² Péter, Visnovitz and Erin Kristin Jenne. Populist Argumentation in Foreign Policy: The Case of Hungary under Viktor Orbán, 2010–2020. *Comparative European Politics* 19, no. 6 (2021): 683–702.

Macaristan'ın Türk dünyasıyla olan stratejik ilişkileri, birçok fırsat sunarken, aynı zamanda önemli zorluklarla da karşı karşıyadır. AB ile yaşanan gerilimler, ekonomik sınırlamalar, iç kutuplaşma ve jeopolitik riskler, Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikasının etkinliğini ve uzun vadeli sürdürülebilirliğini etkileyen önemli faktörlerdir. Bu zorluklar, Macar hükümetinin dış politikada denge kurma yeteneğini sınırlandırmakta ve Macaristan'ın iç politikada daha fazla destek bulmasını zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda, Macaristan'ın, Türk dünyasıyla olan ilişkilerini güçlendirirken, AB içindeki ilişkileri de dikkatle yönetmesi gerekmektedir.

III. Konstrüktivist (Yapılandırmacı) Analiz: Kimlik, Normlar ve Sosyal Yaratıcılık

Konstrüktivist yaklaşım, uluslararası ilişkilerde kimliklerin, normların ve toplumsal etkileşimlerin şekillendirdiği uluslararası davranışı anlamada güçlü bir çerçeve sunar.⁴³ Bu yaklaşım, ulusların dış politikadaki hareketlerini sadece maddi güç ve çıkarlarla değil, aynı zamanda kimliklerini ve toplumsal bağlarını nasıl inşa ettikleri ile de açıklamaktadır.⁴⁴ Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikasını analiz ederken, bu yaklaşım, ülkenin Türk dünyasıyla olan etkileşimlerinin yalnızca stratejik bir hamle olmadığını, aynı zamanda kimlik ve normlar üzerinden şekillenen bir dış politika arayışı olduğunu ortaya koymaktadır.

Macaristan, AB üyeliği sürecinde karşılaştığı eleştiriler ve demokratik gerileme, hukukun üstünlüğü ihlalleri ve liberal olmayan politikalar nedeniyle giderek daha fazla dışlanmış ve marjinalleşmiş bir ülke olarak algılanmaktadır.⁴⁵ Bu algı, Macar hükümetini, dış dünyada ve özellikle Türk dünyasında farklı bir kimlik ve rol edinmeye itmiştir. Konstrüktivist bir bakış açısıyla, Macaristan'ın AB içindeki marjinalleşme süreci, onun sosyal yaratıcılık peşinde koşarak daha fazla bağımsızlık ve özgünlük arayışına girmesine neden olmuştur.⁴⁶ Macaristan, kendi kimliğini yeniden şekillendirme çabasıyla, geçmişin tarihsel bağlarını, kültürel mirasını ve

⁴³ Jepperson, R., Wendt, A., & Katzenstein, P. (1996). Norms, identity, and culture in national security. In P. Katzenstein (Ed.), *The culture of national security* (pp. 33–75). New York, NY: Columbia University Press.

⁴⁴ İsa Erbaş, "Constructivist Approach in Foreign Policy and in International Relations." *Journal of Positive School Psychology*, 2022, Vol. 6, No. 3, pp. 5087-5096.

⁴⁵ Gábor Halmai. "The Fall of the Rule of Law in Hungary and the Complicity of the EU." *Italian Journal of Public Law* 12 (2020): 204.

⁴⁶ Buzogány & Cotta, 2022, a.g.e.

toplumsal anlatıları yeniden değerlendirmektedir. Türk dünyası ile etkileşime girerek, bu bölgeyle paylaşılan tarihsel ve kültürel unsurları öne çıkarmak, Macaristan'ın Avrupa'daki normatif düzenle çatışan içsel politikalarını dışa vurma biçimi olmuştur. Macar hükümeti, Türk dünyasıyla kurduğu ilişkilerde, hem geçmişteki Osmanlı İmparatorluğu'na ve Orta Asya'dan gelen Türk halklarına dair köklü bağları vurgulayarak, hem de yeni normatif yaklaşımlar geliştirerek Avrupa'dan farklı bir kimlik yaratma çabası içerisindeydi.⁴⁷

Bu bağlamda, Macaristan'ın dış politikasındaki sosyal yaratıcılık, Türk dünyası ile olan ilişkilerinde yenilikçi bir strateji geliştirmesine olanak sağlamaktadır. Bu sosyal yaratıcılık, yalnızca Macaristan'ın kendine has bir dış politika izleme arzusundan kaynaklanmıyor, aynı zamanda küresel düzeyde bir etkileşimde bulunma ve daha geniş bir uluslararası kimlik oluşturma çabası olarak da görülebilir. Konstrüktivist yaklaşımı benimseyen bir analiz, Macaristan'ın Türk dünyasına olan ilgisini, yalnızca jeopolitik ve ekonomik bir çıkar ilişkisi olarak değil, aynı zamanda bir kimlik ve norm yaratma süreci olarak da değerlendirmektedir.⁴⁸ Sonuç olarak, Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikasının yapısal ve normatif boyutları, onun AB içindeki dışlanmışlık hissini aşarak, küresel düzeyde farklı bir kimlik kazanma arayışını gözler önüne sermektedir. Bu çerçevede, konstrüktivizm, Macaristan'ın dış politikasının yalnızca stratejik çıkarlarla değil, aynı zamanda kültürel ve kimliksel bir yeniden inşa süreciyle şekillendiğini vurgulamaktadır.

A. Kurumsal Kimlik ve Hun-Türk Anlatıları

Macaristan'ın Hun-Türk kökenlerine yaptığı atıflar,⁴⁹ devletin tarihsel sürekliliğine dayanan öz anlayışını ve kurumsal kimliğini yansıtan önemli bir özelliktir. Wendt'in tanımına göre,⁵⁰ bir devletin kurumsal kimliği, onun geçmişle bağlantılı olarak şekillenen ve ulusal bilincin bir parçası haline gelen bir öz anlayışdır. Macaristan'ın Hun-Türk akrabalığına vurgu yapması, bu kimlik arayışının bir parçası olarak, sadece kültürel bir bağ kurma çabası

⁴⁷ Balogh, a.g.e.

⁴⁸ János Hóvári, "Hungary and the Turkic World: A Twenty-first Century Challenge." Hungarian Conservative, November 2022. <https://www.hungarianconservative.com/articles/current/hungary-and-the-turkic-world-a-twenty-first-century-challenge/>. "Hungary and the Turkic World: A Twenty-first Century Challenge", Erişim tarihi: 10.10.2024.

⁴⁹ Balogh, a.g.e., ss. 736–741.

⁵⁰ Wendt, A. Collective identity formation and the international state. *American Political Science Review*, 88(2), (1994): 384-396.

değil, aynı zamanda Macar devletinin ulusal anlatısını yeniden inşa etme sürecidir. Macaristan'ın kurumsal kimliği, tarihsel ve kültürel bağlarını güçlendirme yoluyla, ülkenin ulusal değerleri ve dış politika yönelimleriyle uyumlu bir şekilde biçimlenmektedir.

Macaristan'ın bu kurumsal kimlik inşası, devlet destekli birçok girişimle teşvik edilmektedir. Kurultay festivali, Uluslararası Türk Akademisi'ne katılım, Türk dünyasıyla yapılan arkeolojik projeler gibi adımlar, Macaristan'ın tarihsel kimliğini yeniden tanımlama ve bu kimliği uluslararası alanda güçlendirme amacını taşımaktadır. Hun-Türk akrabalığı anlatısı, Macaristan'ı, Batı Avrupa'dan çok, Orta Asya'nın tarihi mirasına dayanan bir ulus olarak inşa etmektedir. Bu kimlik, ülkenin yalnızca Avrupa entegrasyonunu değil, aynı zamanda Doğu'ya dönük bir dış politika izlemesini de meşrulaştırmaktadır. Özellikle Macaristan Başbakanı Viktor Orbán'ın 2024'teki "Biz Doğu halklarının en batısıyız" açıklaması, bu ikili kimliği özetleyen önemli bir ifadedir.⁵¹

Macaristan'ın bu kurumsal kimlik anlayışı, sadece sembolik bir düzeyde kalmamaktadır; aynı zamanda dış politika önceliklerini de şekillendirir. AB üyeliği ve Batı ile ilişkilerindeki gerilimler karşısında Macaristan, kendisini kültürel bir köprü olarak konumlandırmayı hedeflemektedir. Bu, ülkenin Doğu ile olan ilişkilerini derinleştirerek Avrupa'daki marjinalleşmesini telafi etmeye yönelik bir stratejidir.⁵² Macaristan, TDT gibi bölgesel organizasyonlara katılarak Batı'ya olan bağlılığını sürdürürken, Doğu ile olan ilişkilerini de güçlendirme fırsatı bulmaktadır. TDT'ye gözlemci statüsünde katılmak, Macaristan için Batı ile bağlarını koparmadan, aynı zamanda bölgesel ve kültürel bağları inşa etme imkânı sunmaktadır.

Bu strateji, Macaristan'ın sosyal yaratıcılık anlayışı ile uyumludur. Sosyal yaratıcılık, Macaristan'ın dış politika stratejilerinde yeni bir alan yaratma çabası olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda, Macaristan, kendisini uluslararası düzeyde daha etkili bir aktör olarak konumlandırmaya çalışırken, aynı zamanda Türk dünyası ile olan ilişkilerinde temsil ve nüfuz sağlama fırsatlarını değerlendiriyor. TDT, Macaristan'a bu platformu sunarak, ülkenin kimlik arayışını pekiştirirken, aynı zamanda daha geniş bir stratejik vizyon

⁵¹ Ádám Bráder. "Viktor Orbán Receives Supreme Order of the Turkic World, Celebrates Shared Heritage and Future Cooperation", 08.11.2024, <https://www.hungarianconservative.com/articles/current/viktor-orban-supreme-order-of-the-turkic-world-acceptance-speech/>, Erişim tarihi: 12.01.2025.

⁵² Rahimov, Rahim (2023). "Hungary and the Organization of Turkic States: A Symbiotic Realism?", Think Visegrad Fund. S. 9.

oluşturmasına olanak tanımaktadır. Bu süreç, sadece dış politika düzeyinde değil, aynı zamanda Macar toplumunun kimliksel algılarında da değişiklikler yaratmayı hedefleyen bir sosyal yaratıcılık girişimi olarak öne çıkmaktadır.

B. Rol Teorisi: Köprü Olarak Macaristan

Rol teorisi, devletlerin uluslararası toplumda nasıl belirli roller benimsediklerini ve bu rollerin dış politika davranışlarını nasıl şekillendirdiğini inceleyen bir yaklaşımdır. Holsti⁵³ tarafından geliştirilen bu teori, devletlerin, kendi kimliklerini ve uluslararası ilişkilerdeki konumlarını belirlerken belirli toplumsal rolleri içselleştirdiğini savunur. Macaristan'ın dış politika stratejisi, özellikle kendisini Doğu ile Batı arasında bir "köprü" olarak konumlandırması⁵⁴ açısından rol teorisinin ışığında anlamlı bir şekilde analiz edilebilir.

Macaristan, özellikle Doğu ve Batı arasında bir arabulucu olarak kendisini tanımlar. Bu yaklaşım, Macaristan'ın Türkiye'nin AB adaylığına verdiği güçlü destek ve AB ile Türk dünyası arasındaki ilişkilerin derinleştirilmesini savunmasında belirgin bir şekilde görülmektedir. Bu bağlamda, Macaristan'ın rolü, sadece bir köprü kurma çabası değil, aynı zamanda Avrupa'nın Doğu ile ilişkilerinin yeniden şekillendirilmesinin önünü açan bir strateji olarak değerlendirilmelidir. Macaristan, kendini hem Batı dünyasının bir üyesi olarak tanımlarken, aynı zamanda Türk dünyasıyla daha derin kültürel ve stratejik bağlar kurmayı hedeflemektedir.⁵⁵ Bu iki yönlü rol, Macaristan'ın dış politikasının şekillenmesinde belirleyici bir faktör olmuştur.

Ancak, Macaristan'ın bu köprü rolünü sürdürebilmesi, AB'nin beklentileri ve iç dinamikler karşısında çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. AB, Macaristan'dan Avrupalı kimliğini Doğulu aidiyetlerine tercih etmesini beklemekte ve Macaristan'ın Batı ile olan bağlarını korumasını istemektedir. Bu durum, Macaristan'ın kendini hem AB'ye bağlı bir devlet hem de Türk dünyasının bir ortağı olarak konumlandırma çabasında çatışmalara yol açabilmektedir. AB, özellikle Macaristan'ın Doğu ile olan ilişkilerindeki derinleşmeyi, Avrupa'nın normatif değerlerine aykırı bir yönelim olarak

⁵³ Holsti, a.g.e. ss. 233-309.

⁵⁴ Gabriela Greilinger, "Hungary's Eastern Opening Policy as a Long-Term Political-Economic Strategy", AIES-Fokus, 2023/4, ss. 3-4.

⁵⁵ Carlos Roa, "Hungary's Keystone Gamble: Balancing East and West in a Multipolar World", October 12, 2024, The Geopolitics, <https://thegeopolitics.com/hungarys-keystone-gamble-balancing-east-and-west-in-a-multipolar-world/>, Erişim tarihi: 10.04.2025.

görebilir.⁵⁶ Dolayısıyla, Macaristan'ın köprü rolünü sürdürebilmesi, bu iki taraf arasında denge kurarak her iki tarafı da yabancılaştırmadan yürütmesine bağlıdır.

Macaristan'ın bu dengeyi nasıl kuracağı, hem iç hem de dış politika açısından kritik bir öneme sahiptir. İçeride, milliyetçi söylemlerle güç bulan bir toplum yapısına sahip Macaristan, Doğu ile kurduğu bağları vurgularken, aynı zamanda Batı ile olan stratejik ittifaklarını da güçlendirmeye çalışmaktadır. Dışarıda ise, Türk dünyası ve AB arasındaki ilişkilerde bir arabulucu olarak rol alırken, iki tarafı da yabancılaştırmadan dengede kalabilmesi, Macaristan'ın uzun vadeli stratejik başarısı için belirleyici olacaktır.

C. Normatif Ayrışma ve AB Gerilimleri

Konstrüktivizm, uluslararası ilişkilerdeki özneler arası normların rolünü vurgular ve devletlerin dış politikalarını şekillendiren toplumsal normların bu bağlamda ne denli belirleyici olduğunu belirtir. Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikası, özellikle AB ile arasındaki normatif gerilimleri gün yüzüne çıkaran bir strateji olarak dikkat çekmektedir. AB, üyelerinden dış politikalarını Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP) çerçevesinde uyumlu hale getirmelerini beklerken, Macaristan'ın tek taraflı olarak TDT ile yakın ilişkiler geliştirmesi, özellikle tartışmalı girişimlere verdiği destek, AB'nin normlarına⁵⁷ meydan okumaktadır.⁵⁸ Örneğin, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin gözlemci statüsüne verdiği destek, AB'nin birliğini ve dış politikasındaki tutarlılığı tehlikeye atmaktadır.⁵⁹ Bu durum, Macaristan'ın AB normlarından sapma

⁵⁶ Roa, a.g.e.

⁵⁷ AB normları, AB'nin üyelerinden ve aday ülkelerden beklediği ortak değerleri, kuralları ve standartları ifade eder. Bunlar özellikle: Demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, pazar ekonomisi ilkeleri, çevre, rekabet, sosyal politika ve adalet alanlarındaki standartlar gibi alanlarda belirlenmiş normlardır. Aday ülkelerin AB'ye katılabilmesi için bu normlara uyum sağlaması beklenir. Bu süreç genellikle Kopenhag Kriterleri ve AB müktesebatının (acquis communautaire) benimsenmesi çerçevesinde yürütülür.

⁵⁸ Euronews, "Borrell'dan Orban'a TDT çıkışı: AB, ayrılıkçı Kıbrıs Türk varlığını meşrulaştırmayı reddediyor", https://tr.euronews.com/2024/07/07/borrelldan-orbana-tdt-cikisi-ab-ayrilikli-kibris-turk-varligini-mesrulastirmayi-reddediyor?utm_source, Erişim tarihi: 23.03.2025.

⁵⁹ Euronews, "AB, Kuzey Kıbrıs'a 'Türk Devletleri Teşkilatı'nda gözlemci statüsünün verilmesini eleştirdi", <https://tr.euronews.com/2022/11/14/ab-kuzey-kibrisa-turk->

eğiliminde olduğunu ve kendi ulusal çıkarları ile kimlik anlayışını AB beklentilerinden önce tutmayı tercih ettiğini göstermektedir.

Bu normatif ayrışma, Macaristan'ın dış politikasını daha geniş bir çerçevede anlamamıza yardımcı olur. AB, üyelerinin ortak bir dış politika anlayışını benimsemesini isterken, Macaristan bu talepleri kısmi olarak göz ardı ederek, Doğu ile daha yakın ilişkiler kurmayı ve Türk dünyası ile stratejik bağlarını derinleştirmeyi tercih etmektedir. Bu durum, Macaristan'ın sosyal yaratıcılığını nasıl işlemeye çalıştığını da gösterir. Macaristan, Avrupa ile olan ilişkilerindeki marjinalleşmeye karşılık, Doğu ile olan bağlarını güçlendirerek uluslararası statüsünü artırmaya çalışmaktadır. Ancak, bu yaklaşım, AB ile olan ilişkilerinde ciddi gerilimlere yol açmaktadır.

AB, Macaristan'ın Doğu Açılımı'nı, özellikle de TDT ile olan ilişkilerini bir meydan okuma olarak görmektedir. Bununla birlikte, AB, Macaristan'a yönelik normatif baskılarını artırmış ve 2022 yılında ülkeye yönelik uyum fonlarını kesme gibi yaptırımlar uygulamıştır. AB, Macaristan'a ayrılan fonlardan 1 milyar avroyu kesmiştir. Bu kesinti, AB'nin Macaristan'a olan normatif kaygılarının maddi sonuçları olarak öne çıkmaktadır.⁶⁰ Bu tür yaptırımlar, Macaristan'ın AB içinde daha da yalnızlaşmasına yol açabilir ve dış politikasındaki bağımsızlık hedeflerini tehlikeye atabilir.

Sonuç olarak, Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikası, AB ile karşı karşıya geldiği normatif çatışmalarla şekillenmektedir. Macaristan, AB üyeliğini sürdürürken, aynı zamanda ulusal çıkarlarını ve kimliğini koruma çabasında bulunmaktadır. Ancak bu dengeyi kurarken, AB'nin demokratik değerler ve normlar konusundaki hassasiyetlerini göz önünde bulundurmak zorunda kalacaktır. Bu durum, Macaristan'ın dış politikasının geleceğini şekillendirecek önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

D. Pragmatizm Kimliğe Karşı: İkili Bir Strateji

Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikası, pragmatizm ve kimlik odaklı güdülerin bir birleşimini temsil etmektedir ve bu ikili yaklaşımda sosyal yaratıcılık, her iki unsur arasında bir köprü işlevi görmektedir. Pragmatik

devletleri-teskilatinda-gozlemci-statusunun-verilmesini-elestirdi?utm_source, Erişim tarihi: 23.03.2025.

⁶⁰ “AB, Macaristan'a ayrılan fonlardan 1 milyar avroyu kesti”, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ab-macaristana-ayrilan-fonlardan-1-milyar-avroyu-kesti/3440402>, Erişim tarihi: 12.03.2025.

açından bakıldığında, Macaristan özellikle enerji kaynakları bakımından zengin Türk devletleriyle kurduğu ortaklıklarla ekonomik çeşitlendirme ve enerji güvenliği sağlamayı hedeflemektedir. Bu pragmatik yön, Macaristan'ın dış politikasında enerji ve ticaretin kritik rol oynamasına yol açmaktadır. 2014 yılında Dışişleri Bakanlığı'nın Dışişleri ve Ticaret Bakanlığı olarak yeniden yapılandırılması, Macaristan'ın dış politikasındaki ekonomik vurguyu güçlendiren bir adım olarak değerlendirilmiştir.⁶¹ Macaristan Başbakanı Viktor Orbán'ın TDT zirvelerine katılımı ve Türkiye, Azerbaycan ve Kazakistan ile yapılan ikili anlaşmalar, özellikle ticaret ve yatırım fırsatlarını kolaylaştıran stratejik adımlar olarak öne çıkmaktadır. Türkiye'nin Macaristan'ın otomotiv sektörüne yaptığı yatırım,⁶² Azerbaycan ile yapılan enerji anlaşmaları⁶³ ve Macaristan ve Kazakistan arasında özellikle tarım alanında ticaretin artması,⁶⁴ Doğu Açılımı'nın ekonomik potansiyelini vurgulamaktadır. Ancak, Kazakistan ile doğrudan ulaşım yollarının olmaması gibi lojistik engeller, ticaretin büyümesini sınırlayan bir faktör olarak öne çıkmaktadır.⁶⁵

Ancak, Doğu Açılımı'nın sadece pragmatik bir yönü yoktur; kimlik de aynı derecede önemlidir. Macaristan, Hun-Türk kökenlerine atıfta bulunarak, tarihsel bir bağ kurarak Doğu ile olan ilişkilerini meşrulaştırmakta ve bu kimliği iç politika açısından da pekiştirmektedir. Fidesz'in milliyetçi tabanı, bu kimlik vurgusunu Macaristan'ın tarihi büyüklüğünü yeniden kazandığı bir süreç olarak görmektedir ve böylece Doğu'dan gelen etkilere karşı duyduğu

⁶¹ Barış Hasan and Ali Kılıçarslan Topuz, "Hungarian Foreign Policy towards the Turkic States: A Motivation for a More Authoritarian -Leaning Political Model or a Pragmatic Will for Economic Gain?", *Politics in Central Europe* (ISSN 1801-3422) Vol. 21, No. 5, 2025. s. 60.

⁶² <https://oib.org.tr/basin-odasi-basin-bultenleri-turk-firmalari-macaristanda-otomotivin-dev-sirketleriyle-bulustu.html> Erişim tarihi: 20.04.2025.

⁶³ Nikola Mikoviç, "Hungary and Azerbaijan: Fueling more than just gas", April 5, 2025, <https://moderndiplomacy.eu/2025/04/05/hungary-and-azerbaijan-fueling-more-than-just-gas/> Erişim tarihi: 20.04.2025.

⁶⁴ Olga Tonkonog, "Hungary and Kazakhstan to boost cooperation", <https://kz.kursiv.media/en/2025-03-20/eng-knkn-hungary-and-kazakhstan-to-boost-cooperation/>, Erişim tarihi: 02.04.2025.

⁶⁵ The Astana Times, "Kazakh President's Visit to Hungary Strengthens Partnership Between Nations", 20 November 2024, <https://astanatimes.com/2024/11/kazakh-presidents-visit-to-hungary-strengthens-partnership-between-nations/>, Erişim tarihi: 8.04.2025.

aidiyet duygusunu güçlendirmektedir.⁶⁶ Macaristan'ın kültürel diplomasi çerçevesinde gerçekleştirdiği Osmanlı dönemi eserlerinin restorasyonu, Türk kültür merkezlerinin kurulması ve göçebe mirasının kutlandığı Kurultay festivali gibi girişimler, bu kimliksel anlatıyı pekiştiren unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tür kültürel girişimler, Macaristan'ın ekonomik kazanımlarından çok, ortak bir kimlik inşa etme çabası olarak görülmelidir. Kurultay festivali hem Macaristan'dan hem de Türk dünyasındaki devletlerden binlerce katılımcıyı çekerek, göçebe mirasına dayalı bir akrabalık duygusunu teşvik etmekte ve bu kültürel bağları pekiştirmektedir.⁶⁷

Pragmatizm ile kimlik arasındaki etkileşim, Macaristan'ın jeopolitik bir köprü olarak oynadığı rolde daha da belirginleşmektedir. Macaristan, kendisini hem Avrupa hem de Türk dünyası arasında bir güvenilir ortak olarak konumlandırarak her iki alanda da nüfuzunu artırmaya çalışmaktadır. Bu strateji, Avrupa ile Türk dünyası arasında bir köprü kurmayı amaçlamakta ve Macaristan'ın dış politikası için stratejik bir öneme sahiptir. Ancak, bu dengeleme eylemi, hem AB eleştirileri, iç siyasi bölünmeler hem de Doğu ile olan ortaklıkların sınırlı ekonomik etkileri gibi zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Macaristan, Doğu Açılımı'nı sürdürürken, AB'nin eleştirilerine karşı da bu stratejiyi savunma noktasında içsel ve dışsal zorluklarla mücadele etmektedir. Bu durum, Macaristan'ın dış politikasında pragmatizm ve kimlik arasında sürekli bir gerilim yaratmaktadır ve ülkenin gelecekteki stratejik yönelimlerini etkileyecek önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

IV. Vaka Çalışmaları: Macaristan'ın Önemli Türk Devletleri ile İlişkileri

Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikası, sadece ekonomik çıkarları değil, aynı zamanda kültürel kimlik ve tarihsel bağlar üzerinden de şekillenen bir dış politika stratejisidir. Bu strateji, Macaristan'ın Türk dünyasına olan ilgisini artırmakla kalmaz, aynı zamanda Batı Avrupa'dan aldığı eleştirilerle yüzleşmesine de bir çözüm sunar. Bu bölümde ele alınan Türkiye, Azerbaycan ve Kazakistan, Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikası kapsamında öne çıkan üç temel aktör olarak değerlendirilmiştir. Türkiye, hem AB süreci hem de tarihsel-kültürel yakınlık bağlamında özel bir konuma sahiptir. Azerbaycan,

⁶⁶ Balogh, a.g.e.

⁶⁷ Kowalczyk, M. (2017). Hungarian Turanism: From the birth of the ideology to modernity. *Historia i Polityka*, 20(27), 55-56.

Macaristan'ın enerji güvenliği açısından stratejik bir partner olarak öne çıkarken; Kazakistan, hem ekonomik işbirliği hem de tarihsel bağların yeniden inşası açısından belirleyici bir aktördür. Bu ülkeler, Doğu Açılımı'nın hem kimlik hem de çıkar temelli yönlerini en somut biçimde yansıttıkları için örnek olarak seçilmiştir. Macaristan'ın özellikle Türkiye, Azerbaycan ve Kazakistan gibi TDT üyeleriyle geliştirdiği ilişkiler, pragmatik dış politika yaklaşımları ve tarihi-kültürel kimlikler üzerinden bir denge kurma çabasını yansıtmaktadır.

A. Türkiye ile İlişkiler

Macaristan ve Türkiye arasındaki ilişkiler, sadece coğrafi ve kültürel bağlarla değil, aynı zamanda jeopolitik ve ekonomik faktörlerle de şekillenmektedir. İki ülke arasındaki ekonomik ilişki 2022'de 4 milyar Avro seviyelerine ulaşmış olup, bu ticaret hacmi her yıl büyümektedir.⁶⁸ Bunun ötesinde, Macaristan'ın tarihi Osmanlı bağlarına olan ilgisi, özellikle Orbán hükümetinin politikalarında belirgin bir şekilde kendini göstermektedir. TİKA aracılığıyla yapılan Osmanlı camileri ve türbelerinin restorasyonu gibi projeler, Türkiye ile Macaristan arasındaki kültürel bağları derinleştirmekte ve iki ülke arasındaki tarihi ortaklıkları yeniden canlandırmaktadır.⁶⁹

Macaristan, aynı zamanda Türkiye'nin AB'ye üyeliğini savunarak arabulucu bir rol üstlenmiştir. Ancak bu yaklaşım, AB ile uyumlu dış politika yürütme konusunda sorunlar yaratmaktadır. Türkiye'nin AB adaylığına verdiği destek, AB'nin demokrasi ve hukukun üstünlüğü gibi temel değerlerine aykırı olarak görülmekte ve bu durum Brüksel'de büyük eleştirilere neden olmaktadır. Aynı şekilde, Macaristan'ın göç ve terörle mücadele gibi politik konularda Türkiye'ye verdiği destek de AB'nin, Macaristan'ın dış politikasıyla ilgili kaygılarını artırmaktadır.⁷⁰ Ekonomik alanda ise Türkiye'nin Macaristan'la 2002'de 524 milyon dolar olan ticaret hacmi, 22 yılda yaklaşık 8 kat artırarak 4,4 milyar doların üzerine çıkmıştır.

⁶⁸ Mehtap Yılmaz Özdemir, https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/bakan-kacir-macaristan-ile-ticaret-hacmimiz-4-milyar-dolara-yaklasti/3065044?utm_source, Erişim tarihi: 12.03.2025; UN Comtrade, 2023.

⁶⁹ TİKA, https://tika.gov.tr/detail-kanuni_sultan_suleyman_in_macaristan_daki_turbesi_alanindaki_kazi_calismalari_tamamlandi/, Erişim tarihi: 8.01.2025.

⁷⁰ László Szerencsés, EU-Turkey Relations in Light of Hungary's EU Presidency 10 p.; (Istanbul Policy Center-Sabancı University-Stiftung Mercator Initiative), s. 5.

Macaristan'ın otomotiv ve savunma sektörlerine yaptığı yatırımlar, iki ülke arasındaki ilişkilerin pragmatik yönünü gözler önüne sermektedir. Bu yatırımlar, ekonomik çıkarların iki ülke arasındaki ilişkileri pekiştirdiğini göstermektedir.⁷¹

B. Azerbaycan ile İlişkiler

Azerbaycan, Macaristan'ın enerji güvenliğini artırma ve enerji kaynaklarını çeşitlendirme çabalarında önemli bir rol oynamaktadır. Azerbaycan'ın Güney Gaz Koridoru aracılığıyla Avrupa'ya doğrudan enerji tedarik etme kapasitesi, Macaristan için önemli bir stratejik avantaj sağlamaktadır. Macaristan, enerji kaynaklarını çeşitlendirme ve Rusya'ya olan bağımlılığını azaltma çabaları kapsamında Azerbaycan ile işbirliğini artırmaktadır. Bu bağlamda, Macaristan'ın devlet enerji şirketi MVM, Azerbaycan'ın Şah Deniz gaz sahasında %5 hisse satın almıştır. Bu yatırım, Macaristan'ın enerji güvenliğini artırma stratejisinin bir parçası olarak değerlendirilmektedir.⁷² Macaristan, Azerbaycan ile yaptığı enerji anlaşmalarını güçlendirirken, ekonomik çıkarlarının ötesinde kültürel bağları da geliştirmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda, Azerbaycan'dan öğrencilere burslar sağlamak ve ortak arkeolojik projelere yatırım yapmak, iki ülke arasındaki ilişkilerin derinleşmesine katkı sağlamaktadır.⁷³

Ancak Azerbaycan ile ilişkiler, özellikle Dağlık Karabağ sorunu nedeniyle, AB ile Macaristan arasındaki ilişkilerde sorunlara yol açmaktadır. Macaristan, Azerbaycan'ın yanında yer alarak Ermenistan'a karşı siyasi destek vermiştir. Bu tutum, Ermenistan ve AB'nin diğer ortakları tarafından olumsuz bir şekilde karşılanmış ve Macaristan'ın AB içindeki itibarını zedelemiştir.⁷⁴ Öte yandan, Macaristan-Azerbaycan ticaret hacmi 2023'te 200

⁷¹ <https://www.aa.com.tr/tr/savunma-sanayisi/turkiye-ve-macaristandan-savunma-sanayisi-alaninda-stratejik-isbirligi/3470369> Erişim tarihi: 9.04.2025.

⁷² FM: Hungary and Azerbaijan sign historic gas field agreement, 6 June 2024, https://abouthungary.hu/news-in-brief/fm-hungary-and-azerbaijan-sign-historic-gas-field-agreement?utm_source, Erişim tarihi: 10.03.2025.

⁷³ https://stipendiumhungaricum.hu/country/azerbaijan/?utm_source, Erişim tarihi: 10.04.2025.

⁷⁴ Hasan and Topuz, a.g.e., s. 64.

milyon dolara ulaşmıştır.⁷⁵ Bu da, Azerbaycan ile yapılan anlaşmaların ekonomik ve jeopolitik bağlamda ne kadar stratejik olduğunu göstermektedir.

C. Kazakistan ile İlişkiler

Kazakistan, Macaristan'ın Doğu Açılımı'ndaki önemli ekonomik partnerlerinden biridir. Kazakistan ile yapılan enerji anlaşmaları, Macaristan'ın Rusya'dan bağımlılığı azaltma çabaları doğrultusunda büyük önem taşımaktadır. KazMunayGas'ın Macaristan'a petrol tedarik etmek üzere yaptığı anlaşmalar, Macaristan'ın enerji altyapısını çeşitlendirme stratejisini desteklemektedir. Bunun yanı sıra, Kazakistan ile yapılan tarımsal ticaret, Macaristan'ın tarım sektöründeki gelişim hedeflerine hizmet etmektedir. 2024'te ikili ticaret %4,4 oranında büyüyerek 200 milyon dolara yaklaşmıştır.⁷⁶ Bu durum ikili işbirliğinin ekonomik yönünü güçlendirdiğinin göstergesidir. Ayrıca, Kazakistan'ın Astana Expo'suna Macaristan'ın katılımı⁷⁷ ve Almatı'da bir Macar kültür merkezi kurulması⁷⁸ gibi kültürel diplomasi faaliyetleri, Macaristan'ın Hun-Türk akrabalığı temasını pekiştirmekte ve iki ülke arasındaki ilişkileri daha da derinleştirmektedir.

Bu örnekler, Macaristan'ın Doğu Açılımı Politikası'nın pragmatik ve kimlik odaklı stratejilerin birleşiminden nasıl şekillendiğini net bir şekilde göstermektedir. Macaristan, ekonomik ve jeopolitik çıkarlar doğrultusunda Türk devletleriyle stratejik ortaklıklar kurarken, aynı zamanda tarihsel ve kültürel kimlik bağlarını kullanarak bu ilişkileri meşrulaştırmaktadır. Macaristan'ın Batı ile olan ilişkilerindeki gerilimler, bu stratejik yönelimi

⁷⁵ Hazar Ahundov, "From energy cooperation to investment expansion", <https://caliber.az/en/post/from-energy-cooperation-to-investment-expansion>, Erişim tarihi: 12.04.2025.

⁷⁶ The Astana Times, "Kazakhstan, Hungary Strengthen Strategic Partnership, Expand Economic Cooperation", 18 February 2025, <https://astanatimes.com/2025/02/kazakhstan-hungary-strengthen-strategic-partnership-expand-economic-cooperation/>, Erişim tarihi: 15.04.2025.

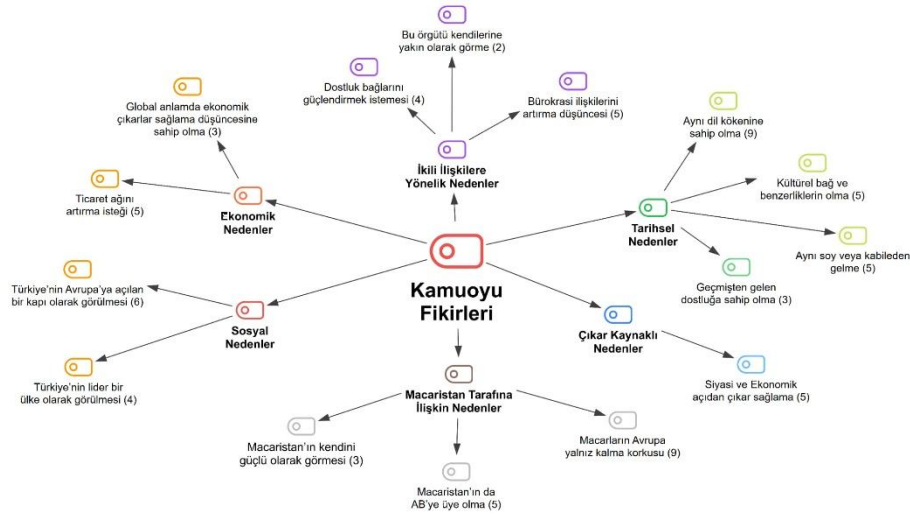
⁷⁷ Daily News Hungary, "Hungarian pavilion at Astana expo receives 200,000 visitors", 18 August 2017, <https://dailynewshungary.com/hungarian-pavilion-astana-expo-receives-200000-visitors/>, Erişim tarihi: 8.04.2025.

⁷⁸ The Astana Times, "Hungarians, Kazakhs are almost relatives, says Hungarian cultural centre head", 19 April 2018, <https://astanatimes.com/2018/04/hungarians-kazakhs-are-almost-relatives-says-hungarian-cultural-centre-head/>, Erişim tarihi: 8.04.2025.

zorlayıcı bir etken olsa da Macaristan'ın sosyal yaratıcılık ve kültürel diplomasi aracılığıyla hem Doğu hem de Batı arasında denge kurma çabalarını sürdürmesi mümkündür. Bununla birlikte, lojistik zorluklar, iç ve dış politik gerilimler ve AB'nin normatif beklentileri, Macaristan'ın bu dengeyi uzun vadede sürdürülebilir kılmak için karşılaştığı zorluklardır.

V. Macaristan'ın TDT ile Yakınlaşmasının Altında Yatan Nedenlere Yönelik Quora.com Sitesindeki Kamuoyu Fikirlerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında Quora.com sitesinde yer alan kamuoyu fikirlerine göre Macaristan'ın TDT'ye yakınlaşmasının altında yatan nedenleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Sitede yer alan kamuoyu fikirlerinden hareketle Macaristan'ın TDT'ye yakınlaşmasının altında yatan nedenler altı kategoride toplanmıştır. Yine bu kategoriler de kendi içinde alt kategorilerden oluşmaktadır. Kamuoyu fikirlerine ilişkin katılımcıların görüşlerinin kategori ve alt kategorilerini gösteren model Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Kamuoyu fikirlerine ilişkin katılımcıların görüşlerinin kategorilerini gösteren model

Yukarıdaki görselde görüldüğü gibi, kamuoyu fikirlerinin birbiri ile ilişkileri olduğu görülmektedir. Kamuoyu fikirlerine ilişkin katılımcı görüşlerinin kategori ve alt kategorilerinin frekans ve yüzdeleri Çizelge 1'de yer almaktadır.

Çizelge 1. Kamuoyu fikirlerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Kod	Kategori	f	%
Tarihsel Nedenler	Aynı dil kökenine sahip olma	9	31,03
	Aynı soy veya kabileden gelme	5	17,24
	Kültürel bağ ve benzerliklerin olma	5	17,24
	Geçmişten gelen dostluğa sahip olma	3	10,34
Çıkar Kaynaklı Nedenler	Siyasi ve Ekonomik açıdan çıkar sağlama	5	17,24
Macaristan Tarafına İlişkin Nedenler	Macarların Avrupa'da yalnız kalma korkusu	9	31,03
	Macaristan'ın da AB'ye üye olma	5	17,24
	Macaristan'ın kendini güçlü olarak görmesi	3	10,34
İkili İlişkilere Yönelik Nedenler	Bürokrasi ilişkilerini artırma düşüncesi	5	17,24
	Dostluk bağlarını güçlendirmek istemesi	4	13,79
	Bu örgütü kendilerine yakın olarak görme	2	6,90
	Ticaret ağını artırma isteği	5	17,24
Ekonomik Nedenler	Global anlamda ekonomik çıkarlar sağlama	3	10,34
	düşüncesine sahip olma		
Sosyal Nedenler	Türkiye'nin Avrupa'ya açılan bir kapı olarak görülmesi	6	20,69
	Türkiye'nin lider bir ülke olarak görülmesi	4	13,79

Çizelge 1'de görüldüğü gibi “Tarihsel Nedenler” kategorisinde dokuz kişi “Aynı dil kökenine sahip olma” beşer kişi “Aynı soy veya kabileden gelme” ile “Kültürel bağ ve benzerliklerin olma” ve üç kişi de “Geçmişten gelen dostluğa sahip olma” olarak görüşlerini belirtmişlerdir. Katılımcıların bu görüşlerine ait örnek ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Macar dilinde 600 adet Türkçe alıntı kelime bulunmaktadır ve halk müziğinin büyük bir kısmı Türk kökenlidir. - Macar Fatihlerinin liderlerinin çoğunun Türk isimleri vardı, Macar kabilelerinin çoğunun ise Türk isimleri vardı.” (K₃)

“Erkek Macar Fatihlerinin genetik analizi: Fetheden Macar kabilelerinin Avrupalı ve Asyalı baba soyları. Ayrıca Kral III. Béla'nın Y kromozom dizilimine dayanarak Árpád Hanedanı'nın filogenetik kökenlerinin belirlenmesi üzerine yapılan çalışmalardan da bahsedebilirim. Üç Kabar bile Birliğe katılan kabileler Türk kökenliydi.” (K₄)

“Ve bu doğru, Türk halkıyla pek çok kültürel bağ var... Asya'da pek çok ulus, grup, etnik grup, özellikle de Türk kökleri Macarlarla akraba olduğunu iddia ediyor.” (K₂₁)

“Ben aşırı sağcı milliyetçi Hun inancına sahip biri değilim, atalarımızın Hun olduğuna inanmıyorum ve bilimsel olarak kanıtlanmamış başka şeylere de inanmıyorum. Ama ben bu milletlerin bizim geçmişimizden gelen yakın akrabalarımız olduğunu biliyorum.” (K₂₈)

Çizelge 1'de görüldüğü gibi “Çıkar Kaynaklı Nedenler” kategorisinde beş kişi “Siyasi ve Ekonomik açıdan çıkar sağlama” şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Katılımcıların bu görüşlerine ait örnek ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“1877'de kültür bakanı, Macaristan'ın Avrupa bağlantılarına ihtiyacı olduğu için siyasi amaçlarla Finnugor teorisini Türk teorisine tercih ettiğini açıkladı” (K₂₁)

Çizelge 1'de görüldüğü gibi “Macaristan Tarafına İlişkin Nedenler” kategorisinde dokuz kişi “Macarların Avrupada yalnız kalma korkusu” beş kişi “Macaristan'ın da AB'ye üye olma” ve üç kişi de “Macaristan'ın kendini güçlü olarak görmesi” olarak görüşlerini belirtmişlerdir. Katılımcıların bu görüşlerine ait örnek ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“AB (henüz bu mezhep altında değil) büyümeye, genişlemeye çalışıyordu. Küçük yalnız insanların katılmaya çalıştığı kadar. AB'nin asıl adı... daha uygundu (Ortak Pazar)... her iki tarafın karşılıklı çıkarlarını gözeten.” (K₁₉)

“Macaristan, 2004 yılında, 2002'den 2010'a kadar süren büyük Bolşevik çığnılığı sırasında AB'ye katıldı.” (K₂₀)

“Macar dilinin kökenine kanıt olarak kullanıyorlar. Hareket artık etimoloji veya tarihle ilgili değil, tamamen politikayla ilgili. Orbán'ın motivasyonundan emin olamayız, ancak görünen o ki Erdoğan gibi güçlü otoriter liderlerden hoşlanıyor.” (K₁₁)

Çizelge 1'de görüldüğü gibi “İkili İlişkilere Yönelik Nedenler” kategorisinde beş kişi “Bürokrasi ilişkilerini artırma düşüncesi”, dört kişi “Dostluk bağlarını güçlendirmek istemesi” ve üç kişi de “Macaristan'ın kendini güçlü olarak görmesi” olarak görüşlerini belirtmişlerdir. Katılımcıların bu görüşlerine ait örnek ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Bu ikincisi geniş bir bürokratik organizasyon ağına ve ulusal hukuk sistemleri tarafından uygulanan milyonlarca sayfalık hukuki materyale hakimdir.” (K₉)

“AB'ye tokat gibi atılan bir tokat, Macaristan'ın kimsenin "korkak"ı olmadığını gösteriyor.” (K₃₀)

Çizelge 1'de görüldüğü gibi “Ekonomik Nedenler” kategorisinde beş kişi “Ticaret ağını artırma isteği” ve üç kişi de “Global anlamda ekonomik çıkarlar sağlama düşüncesine sahip olma” olarak görüşlerini belirtmişlerdir. Katılımcıların bu görüşlerine ait örnek ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Avrupa yavaş yavaş etkisini ve gücünü kaybediyor ve Macaristan da bunu biliyor. Doğu uluslarıyla (özellikle Çin, Hindistan ve belki de Rusya) aynı çizgide olmak ekonomik ve politik açıdan akıllıcadır.” (K₁₀)

“Macaristan ufkunu genişletiyor. Daha az yoğun bölgelerde iş bulmaya çalışın... Ve karşılığını da aldı... Çin'deki ilk birkaç milyon cerrahi maske ve tıbbi malzeme için büyük Avrupalılar bıçağı birbirinin sırtına çevirince, Macaristan ilk tedarikini Türkmenistan ve Özbekistan'dan aldı.” (K₉)

Çizelge 1’de görüldüğü gibi “Sosyal Nedenler” kategorisinde altı kişi “Türkiye’nin Avrupa’ya açılan bir kapı olarak görülmesi” ve dört kişi de “Türkiye’nin lider bir ülke olarak görülmesi” olarak görüşlerini belirtmişlerdir. Katılımcıların bu görüşlerine ait örnek ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Macarlar, Avrupa'nın merkezinde çok yalnız ve düşman yabancı uluslarla çevrilidir. Bu durumdan yararlanmanın tek yolu, Avrupa içinde ekonomik bir köprübaşı olarak Türk milletleriyle işbirliği yapmaktır. Orta Asya ülkeleri maden kaynaklarına sahiptir ve Macaristan Avrupa pazarlarına daha yakındır.”(K₁₂)

“Orbán'ın motivasyonundan emin olamayız, ancak görünen o ki Erdoğan gibi güçlü otoriter liderlerden hoşlanıyor (büyük sürpriz) ve onlara kültürel bahaneler kullanarak yaklaşmak istiyor ki bu da Macaristan dışında pek fazla kaç kaldırmayacaktır.” (K₁₁)

Sonuç

Macaristan’ın Doğu Açılımı politikası, Quora analizine göre, TDT ile yakınlaşmanın temellerini tarihsel kimlik (Hun-Türk kökeni), izolasyon korkusu ve Türkiye’nin liderliği gibi unsurlar üzerine inşa etmektedir. Ekonomik ve diplomatik pragmatizm bu yakınlaşmayı desteklerken, tarihsel ve sosyal faktörler daha belirgin bir rol oynamaktadır. Yapılan analiz, Macaristan’ın TDT’yi AB’ye alternatif bir jeopolitik ve kültürel alan olarak değerlendirdiğini, ancak AB ile yaşanan gerilimler ve lojistik engellerin bu stratejinin sınırlarını çizdiğini ortaya koymaktadır.

Macaristan’ın Doğu Açılımı, pragmatizm, kimlik ve sosyal yaratıcılığın birleşiminden doğan, Avrupa entegrasyonu ile Türk dünyasıyla olan ilişkilerini dengelemeye yönelik stratejik bir çaba olarak şekillenmektedir. Konstrüktivist bir perspektiften bakıldığında, bu politika, Macaristan’ın uluslararası statüsünü güçlendirmeyi ve AB içindeki marjinalleşme algısını telafi etmeyi amaçlayan, Hun-Türk kökenlerine dayalı tarihsel anlatılardan faydalanan bir sosyal yaratıcılık biçimi olarak değerlendirilebilir. Araştırma,

Macaristan'ın Doğu Açılımı politikasının, Türk dünyasındaki ekonomik ve kültürel fırsatları değerlendirirken AB ile yaşadığı normatif gerilimleri yönetmeye dayalı olduğunu göstermektedir.

Bu politika, ekonomik çeşitlendirme, kültürel diplomasi, jeopolitik konumlanma ve güvenlik işbirliği gibi birçok fırsat sunarken, AB yükümlülükleri ile Doğu ortaklıkları arasında denge kurma konusunda zorluklar içermektedir. Macaristan'ın kültürel ve jeopolitik köprü rolü, hem en büyük avantajı hem de en büyük yükümlülüğüdür; çünkü Batılı müttefiklerinden uzaklaşma riski taşıırken, Doğulu akrabalarıyla ilişkilerini pekiştirmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalar, Doğu Açılımı'nın Macar ulusal kimliği ve kamuoyu üzerindeki etkilerini daha derinlemesine incelemelidir. Ayrıca, diğer AB ülkeleriyle karşılaştırmalı analizler, Avrupa'nın çok kutuplu bir dünyada nasıl yeniden yöneldiğine dair daha geniş bir anlayış sağlayabilir. Macaristan'ın Brüksel ve Bozkır arasındaki yolculuğu, çağdaş uluslararası ilişkilerde kimlik, pragmatizm ve eylemliliğin karmaşıklığını gözler önüne sermektedir.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı

Yazar, çalışmanın tüm aşamalarından tek başına sorumludur.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Yazarın ek teşekkür beyanı bulunmamaktadır.

Çatışma Beyanı

Yazarın çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

“AB, Macaristan'a ayrılan fonlardan 1 milyar avroyu kesti”, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ab-macaristana-ayrilan-fonlardan-1-milyar-avroyu-kesti/3440402>, Erişim tarihi: 12.03.2025.

About Hungary, “FM: Turkey Is Key to the Security of Hungary and the EU,” October 25, 2021. <https://abouthungary.hu/news-in-brief/fm-turkey-is-key-to-the-security-of-hungary-and-the-eu> Erişim tarihi: 10.03.2025.

- Ahundov, Hazar. "From energy cooperation to investment expansion", <https://caliber.az/en/post/from-energy-cooperation-to-investment-expansion>, Erişim tarihi: 12.04.2025.
- Atatorun, Mustafa. "Macaristan Dış Politikasının Yönelimleri ve Kamu Diplomasisi", Macaristan dış politikasının yönelimleri ve kamu diplomasisi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 24(Özel Sayı), 2024. Ss. 73-92.
- Balogh, P. Clashing geopolitical self-images? The strange co-existence of Christian bulwark and Eurasianism (Turanism) in Hungary. *Eurasian Geography and Economics*, 63, (2022)- 726-752.
- Baranyi, Tamás Péter, "Hungary's Role in the Organization of Turkic States as an Observer State: Limitations and Opportunities", *Perceptions*, Spring-Summer 2022 Volume XXVII Number 1, 121-136.
- Borrell, J. Statement on Hungary's participation in the Organization of Turkic States. *Le Monde*. (2024). https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/07/07/eu-foreign-policy-chief-issues-fresh-rebuke-to-hungary-s-orban_6676936_4.html Erişim tarihi: 18.03.2025.
- Bráder Ádám "Viktor Orbán Receives Supreme Order of the Turkic World, Celebrates Shared Heritage and Future Cooperation", 08.11.2024, <https://www.hungarianconservative.com/articles/current/viktor-orban-supreme-order-of-the-turkic-world-acceptance-speech/>, Erişim tarihi: 12.01.2025.
- Buzogány, A., & Cotta, B. Post-accession backsliding and European Union environmental policies. *Post-Communist Economies*, 34(5), (2022)-647-665.
- Csiszer, Annamaria, "Türkiye-Hungary Relations in the 21st century", *International Journal of Research and Innovation in Social Science (IJRISS)*, Volume VIII Issue VIII August 2024. Pp, 292-299.
- Daily News Hungary, "Hungarian pavilion at Astana expo receives 200,000 visitors", 18 August 2017, <https://dailynewshungary.com/hungarian-pavilion-astana-expo-receives-200000-visitors/>, Erişim tarihi: 8.04.2025.
- Doğan, İsmail. "Macar Ulusal Kimliğinin Oluşumunda Türk Etkisi." Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi 47, no. 2 (2007): 1–12.
- Engel, P. *The Realm of St. Stephen: A History of Medieval Hungary*. I.B. Tauris. (2001).
- Erbaş, İsa. "Constructivist Approach in Foreign Policy and in International Relations." *Journal of Positive School Psychology*, 2022, Vol. 6, No. 3, pp. 5087-5096.

- Ercan, Osman. "Macar dış politikasında çeşitlendirme arayışı: Macaristan'ın 'Doğu Açılımı' ve Türk Devletleri." Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi 12, no. 2 (2023): 168–182.
- Euronews, "Borrell'dan Orban'a TDT çıkışı: AB, ayrılıkçı Kıbrıs Türk varlığını meşrulaştırmayı reddediyor", https://tr.euronews.com/2024/07/07/borrelldan-orbana-tdt-cikisi-ab-ayrilikli-kibris-turk-varligini-mesrulasirmayi-reddediyor?utm_source, Erişim tarihi: 23.03.2025.
- Euronews, "AB, Kuzey Kıbrıs'a 'Türk Devletleri Teşkilatı'nda gözlemci statüsünün verilmesini eleştirdi", https://tr.euronews.com/2022/11/14/ab-kuzey-kibrisa-turk-devletleri-teskilatinda-gozlemci-statusunun-verilmesini-elestirdi?utm_source, Erişim tarihi: 23.03.2025.
- European Commission. (2022). EU cohesion funds: Hungary's rule-of-law violations. *European Commission Press Release*.
- European External Action Service. (2019). EU-Central Asia Strategy. *EEAS*.
- FM: Hungary and Azerbaijan sign historic gas field agreement, 6 June 2024, https://abouthungary.hu/news-in-brief/fm-hungary-and-azerbaijan-sign-historic-gas-field-agreement?utm_source, Erişim tarihi: 10.03.2025.
- Greilinger, Gabriela. "Hungary's Eastern Opening Policy as a Long-Term Political-Economic Strategy", AIES-Fokus, 2023/4, ss. 3-4.
- Haas, Devin. "Explainer: What is Hungary doing in the Organisation of Turkic States?", Emerging Europe, January 18, 2023, https://emerging-europe.com/analysis/explainer-what-is-hungary-doing-in-the-organisation-of-turkic-states/?utm_source, Erişim tarihi: 10.02.2025.
- Halmai, Gábor. "The Fall of the Rule of Law in Hungary and the Complicity of the EU." Italian Journal of Public Law 12 (2020): 204:225.
- Hasan Barış and Ali Kılıçarslan Topuz, "Hungarian Foreign Policy towards the Turkic States: A Motivation for a More Authoritarian -Leaning Political Model or a Pragmatic Will for Economic Gain?", Politics in Central Europe (ISSN 1801-3422) Vol. 21, No. 5, 2025. Pp. 55-79.
- Hettyey, A. The Europeanization of Hungarian foreign policy and the Hungarianization of European foreign policy, 2010-18. *Journal of Contemporary European Studies*, 29(1), (2021)- 125-138.
- Holsti, K. J. (1970). National role conceptions in the study of foreign policy. *International Studies Quarterly*, 14(3), 233-309.
- Hopf, Ted. Social Construction of International Politics: Identities & Foreign Policies, Moscow, 1955 and 1999, Ithaca: Cornell University Press, 2002.

- Hóvári, János. "Hungary and the Turkic World: A Twenty-first Century Challenge." Hungarian Conservative, November 2022. <https://www.hungarianconservative.com/articles/current/hungary-and-the-turkic-world-a-twenty-first-century-challenge/>. "Hungary and the Turkic World: A Twenty-first Century Challenge", Erişim tarihi: 10.10.2024.
- "How Was Turanism Present Throughout Hungary's History?" Daily News Hungary. Erişim tarihi: 20.03 2025. <https://dailynewshungary.com/how-was-turanism-present-throughout-hungarys-history/>.
- Hungarian Ministry of Foreign Affairs. (2023). Stipendium Hungaricum: Annual Report. *Hungarian Government*.
- Jepperson, R., Wendt, A., & Katzenstein, P. (1996). Norms, identity, and culture in national security. In P. Katzenstein (Ed.), *The culture of national security* (pp. 33–75). New York, NY: Columbia University Press.
- Kerimli, İlham. "Hungary Secures Gas Purchase Agreement with Azerbaijan", August 22, 2023, <https://caspiannews.com/news-detail/hungary-secures-gas-purchase-agreement-with-azerbaijan-2023-8-22-3/> Erişim tarihi: 15.03.2025.
- Kowalczyk, M. Hungarian Turanism: From the birth of the ideology to modernity. *Historia i Polityka*, 20(27), (2017): 49-63.
- Larson, D. W., & Shevchenko, A. Status seekers: Chinese and Russian responses to U.S. primacy. *International Security*, 34(4), (2010): 63-95.
- László, Veszprémy, "Hungary's Conversion to Christianity: The Establishment of Hungarian Statehood and Its Consequences to the Thirteenth Century." *Hungarian Studies Review* 28, no. 1–2 (2001): 73-92.
- Makhanov, Kanat. "Understanding The Overlap of Hungary's "Eastern Opening" and Cooperation of Turkic States", [https://www.eurasian-research.org/publication/understanding-the-overlap-of-hungarys-eastern-opening-and-cooperation-of-turkic-states/#:~:text=For%20instance%2C%20all%20countries%20of,\(UN%20Comtrade%2C%202023\)](https://www.eurasian-research.org/publication/understanding-the-overlap-of-hungarys-eastern-opening-and-cooperation-of-turkic-states/#:~:text=For%20instance%2C%20all%20countries%20of,(UN%20Comtrade%2C%202023).). Erişim tarihi: 20.03.2025.
- Matura, Tamas . "The Belt and Road Initiative depicted in Hungary and Slovakia", *Journal of Contemporary East Asia Studies* Volume 7, 2018 - Issue 2 pp. 174-189.
- Mikoviç, Nikola. "Hungary and Azerbaijan: Fueling more than just gas", April 5, 2025, <https://moderndiplomacy.eu/2025/04/05/hungary-and-azerbaijan-fueling-more-than-just-gas/> Erişim tarihi: 20.04.2025.
- Moldicz, C. Hungary external relations briefing: Hungarian foreign policy in 2019. *China- CEE Institute*. <https://china-cee.eu/2020/03/02/hungary-external-relations-briefing-hungarian-foreign-policy-in-2019/> Erişim tarihi: 10.02.2025.

- Orbán, V. Speech on Hungary's Eastern Opening Policy. *Hungarian Prime Ministry*. (2011). <https://miniszterelnok.hu/en/speech-by-prime-minister-viktor-orban-at-the-opening-of-the-5th-budapest-eurasia-forum/> Erişim tarihi: 20.02.2025.
- Orbán, V. Speech at the 6th Summit of the Cooperation Council of Turkic-speaking States. *Hungarian Prime Ministry*. (2018). <https://2015-2022.miniszterelnok.hu/prime-minister-viktor-orban-speech-at-the-6th-summit-of-the-cooperation-council-of-turkic-speaking-states/>, Erişim tarihi: 10.02.2025.
- Orbán, V. Speech at the Organization of Turkic States Summit. *Hungarian Conservative*. (2023).
- Özdemir M. Yılmaz, https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/bakan-kacir-macaristan-ile-ticaret-hacmimiz-4-milyar-dolara-yaklasti/3065044?utm_source, Erişim tarihi: 12.03.2025; UN Comtrade, 2023.
- Rahimov, Rahim "Hungary and the Organization of Turkic States: A Symbiotic Realism?", Think Visegrad Fund. (2023). Pp. 1-20.
- Roa, Carlos, "Hungary's Keystone Gamble: Balancing East and West in a Multipolar World", October 12, 2024, The Geopolitics, <https://thegeopolitics.com/hungarys-keystone-gamble-balancing-east-and-west-in-a-multipolar-world/>, Erişim tarihi: 10.04.2025.
- Tajfel, H., & Turner, J. C. An integrative theory of intergroup conflict. In W. G. Austin & S. Worchel (Eds.), *The social psychology of intergroup relations*, (1979). (pp. 33-47). Brooks/Cole.
- The Astana Times, "Kazakhstan, Hungary Agree on Oil Supplies and Joint Energy Projects", 18 February 2025, <https://astanatimes.com/2025/02/kazakhstan-hungary-agree-on-oil-supplies-and-joint-energy-projects/>, Erişim Tarihi: 12.03.2025.
- The Astana Times, "Kazakhstan, Hungary Strengthen Strategic Partnership, Expand Economic Cooperation", 18 February 2025, <https://astanatimes.com/2025/02/kazakhstan-hungary-strengthen-strategic-partnership-expand-economic-cooperation/>, Erişim tarihi: 15.04.2025.
- The Astana Times, "Kazakh President's Visit to Hungary Strengthens Partnership Between Nations", 20 November 2024, <https://astanatimes.com/2024/11/kazakh-presidents-visit-to-hungary-strengthens-partnership-between-nations/>, Erişim tarihi: 8.04.2025.
- The Astana Times, "Hungarians, Kazakhs are almost relatives, says Hungarian cultural centre head", 19 April 2018, <https://astanatimes.com/2018/04/hungarians-kazakhs-are-almost-relatives-says-hungarian-cultural-centre-head/>, Erişim tarihi: 8.04.2025.

- “The Medieval Kingdom of Hungary, a Nation Born From Christianity.” Ancient Origins. Erişim tarihi: 20.03.2025. <https://www.ancient-origins.net/history-important-events/kingdom-hungary-0020781>
- TİKA, https://tika.gov.tr/detail-kanuni_sultan_suleyman_in_macaristan_daki_turbesi_alanindaki_kazi_calismalari_tamamlandi/, Erişim tarihi: 8.01.2025.
- Szerencsés, László. EU-Turkey Relations in Light of Hungary’s EU Presidency 10 p.; (Istanbul Policy Center-Sabancı University-Stiftung Mercator Initiative)
- Szijjártó, Péter. “FM: Turkey Is Key to the Security of Hungary and the EU,” About Hungary, October 25, 2021, <https://abouthungary.hu/news-in-brief/fm-turkey-is-key-to-the-security-of-hungary-and-the-eu>. Erişim tarihi: 10.03.2025.
- Tarrósy István and Zoltán Vörös, “Hungary’s Pragmatic Foreign Policy in a Post-American World”, Politics in Central Europe, Volume 16 (2020): Issue s1 (February 2020), pp. 113 – 134.
- Tofiq, Mustafazade. “XVII. Yüzyılın İkinci Yarısı-XVIII. Yüzyılın Başlarında Osmanlı-Avusturya İlişkileri ve Macaristan.” Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi 10, no. 5 (2023): 1866–1877. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atdd/issue/80240/1392983>.
- Tonkonog, Olga. “Hungary and Kazakhstan to boost cooperation”, <https://kz.kursiv.media/en/2025-03-20/eng-k-nknk-hungary-and-kazakhstan-to-boost-cooperation/>, Erişim tarihi: 02.04.2025.
- UN Comtrade. (2023). Hungary trade statistics. *United Nations Comtrade Database*. <https://comtradeplus.un.org/>. Erişim tarihi: 12.02.2025.
- Végh, Zsuzsanna. “Hungary: The EU's Troublemaker.” In Keeping Europeans Together: Assessing the State of EU Cohesion, edited by Daniela Schwarzer, Chapter 13. (2018). Pp. 72- 75. European Council on Foreign Relations. JSTOR. <https://www.jstor.org/stable/resrep21582.13> Erişim tarihi: 10.03.2025.
- Visnovitz, Péter, and Erin Kristin Jenne. Populist Argumentation in Foreign Policy: The Case of Hungary under Viktor Orbán, 2010–2020. *Comparative European Politics* 19, no. 6 (2021): 683–702.
- Wendt, A. Anarchy is what states make of it: The social construction of power politics. *International Organization*, 46(2), (1992): 391-425.
- Wendt, A. Collective identity formation and the international state. *American Political Science Review*, 88(2), (1994): 384-396.
- <https://www.savunmasanayist.com/macaristan-heyeti-turk-siholari-test/>, Erişim tarihi: 15.02.2025.
- Wendt, A. Constructing International Politics, *International Security*, Vol. 20, No. 1 (Summer, 1995), pp. 71-81.

<https://www.trthaber.com/haber/dunya/macaristanli-bakan-macar-ordusu-turk-savunma-sanayi-urunleri-alma-karari-aldi-701675.html>. Erişim tarihi: 15.02.2025.

<https://oib.org.tr/basin-odasi-basin-bultenleri-turk-firmalari-macaristanda-otomotivin-dev-sirketleriyle-bulustu.html> Erişim tarihi: 20.04.2025.

<https://tradingeconomics.com/hungary/exports/uzbekistan>, Erişim tarihi: 12.03.2025.

<https://www.turkicstates.org/en/news/opening-ceremony-of-the-european-office-of-the-turkic-council-and-meeting-of-the-foreign-ministers-was-held-in-budapest>, Erişim tarihi: 10.03.2025.

<https://tradingeconomics.com/hungary/share-of-trade-with-the-eu-share-of-exports-to-eu-eurostat-data.html>, Erişim tarihi: 12.04.2025

<https://www.aa.com.tr/tr/savunma-sanayisi/turkiye-ve-macaristandan-savunma-sanayisi-alaninda-stratejik-isbirligi/3470369> Erişim tarihi: 9.04.2025.

https://stipendiumhungaricum.hu/country/azerbaijan/?utm_source, Erişim tarihi: 10.04.2025.

<https://www.turkicstates.org/tr>